Grondwettelijk Hof

Arrest nr. 96/2026
van 10 september 2026
Rolnummers : 8540, 8547, 8577 en 8590

In zake : de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van de titels 5 en 6 van de programmawet van 18 juli 2025, ingesteld door François Jortay, door Bart Vertongen, door de vzw « Belgisch Netwerk Armoedebestrijding » en anderen en door Alessandro Grumelli.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters Pierre Nihoul en Joséphine Moerman, en de rechters Thierry Giet, Michel Pâques, Yasmine Kherbache, Danny Pieters, Sabine de Bethune, Emmanuelle Bribosia, Kattrin Jadin en Frank Fleerackers, bijgestaan door griffier Nicolas Dupont, onder voorzitterschap van voorzitter Pierre Nihoul,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. *Onderwerp van de beroepen en rechtspleging*

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 30 september 2025 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 1 oktober 2025, heeft François Jortay beroep tot vernietiging ingesteld van de titels 5 en 6 van de programmawet van 18 juli 2025 (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 29 juli 2025).

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 17 oktober 2025 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 20 oktober 2025, heeft Bart Vertongen beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 169 van dezelfde programmawet.

c. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 29 oktober 2025 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 31 oktober 2025, is beroep tot vernietiging van hoofdstuk 1 van titel 5 van dezelfde programmawet ingesteld door de vzw « Belgisch Netwerk Armoedebestrijding », de vzw « Collectif Solidarité contre l'Exclusion : Emploi et Revenus pour tous », de vzw « Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen », de vzw « SAAMO Brussel », de vzw « Vrienden van Hart boven Hard », de vzw « Ligue des familles », de vzw « Soralia », de vzw « Vie féminine, mouvement féministe d'action interculturelle et sociale », de vzw « Femma », de vzw « Furia vzw », de vzw « Jeunes de la Fédération Générale du Travail de Belgique », de vzw « Jeunes Syndicalistes CSC », de vzw « FreeZbe vzw », de vzw « Ligue des droits humains », Solidaris - Nationaal Verbond van

Socialistische Mutualiteiten, het Algemeen Belgisch Vakverbond, het Algemeen Christelijk Vakverbond van België, de Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België, Berlinda Cremers, Chloé Dal, Catherine Fontaine, Inge Lammertyn, Frédéric Leeb, Fabienne Moreels, Frederic Poels, Martine Smolders en Martin Vander Elst, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Vincent Letellier en mr. Jean-François Neven, advocaten bij de balie te Brussel.

Bij hetzelfde verzoekschrift vorderden de verzoekende partijen eveneens de schorsing van dezelfde wetsbepalingen. Bij het arrest nr. 11/2026 van 15 januari 2026 (ECLI:BE:GHCC:2026:ARR.011), bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 28 juli 2026, heeft het Hof de vordering tot schorsing verworpen.

d. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 28 november 2025 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 1 december 2025, heeft Alessandro Grumelli beroep tot vernietiging ingesteld van hoofdstuk 1 van titel 5 van dezelfde programmawet.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 8540, 8547, 8577 en 8590 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories zijn ingediend door :

- Nathalie Tassin, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Catherine Legein, advocate bij de balie te Brussel (tussenkomende partij in de zaak nr. 8577);

- Marvin Aramesh (tussenkomende partij in de zaak nr. 8577);

- Mustapha Ouriaghli, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Catherine Legein (tussenkomende partij in de zaak nr. 8577);

- Alessandro Grumelli (tussenkomende partij in de zaak nr. 8577);

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Pierre Slegers, mr. Margaux Kerkhofs, mr. Marie Piraux, mr. Elisabeth Matthys, mr. Bruno Lombaert, mr. Sophie Adriaenssen en mr. Matthieu Nève de Mévergnies, advocaten bij de balie te Brussel (in alle zaken);

- de Waalse Regering, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Geoffroy Generet, advocaat bij de balie te Brussel (in de zaak nr. 8577).

De verzoekende partijen in de zaak nr. 8577 hebben een memorie van antwoord ingediend.

Memories van wederantwoord zijn ingediend door :

- Nathalie Tassin;

- Mustapha Ouriaghli;

- de Ministerraad (in de zaak nr. 8577).

Bij beschikking van 17 juni 2026 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers Emmanuelle Bribosia en Frank Fleerackers te hebben gehoord, beslist dat de zaken in staat van wijzen waren en de dag van de terechtzitting bepaald op 8 juli 2026.

Op de openbare terechtzitting van 8 juli 2026 :

- zijn verschenen :

. François Jortay, verzoekende partij in de zaak nr. 8540, in eigen persoon;

. mr. Jean-François Neven, voor de verzoekende partijen in de zaak nr. 8577;

. mr. Catherine Legein, voor Nathalie Tassin en voor Mustapha Ouriaghli;

. mr. Pierre Slegers en mr. Marie Piraux, tevens *loco* mr. Margaux Kerkhofs, en mr. Elisabeth Matthys, mr. Bruno Lombaert, mr. Sophie Adriaenssen en mr. Jan Proesmans, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

. mr. Pierre Vandueren, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* mr. Geoffroy Generet, voor de Waalse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers Emmanuelle Bribosia en Frank Fleerackers verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde partijen gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

A.1.1. De beroepen zijn gericht tegen het geheel of een deel van titel 5 en titel 6 van de programmawet van 18 juli 2025 (hierna : de wet van 18 juli 2025).

A.1.2. In de zaken nrs. 8540 en 8547 zijn de verzoekende partijen natuurlijke personen die aangeven dat zij, op de datum waarop hun verzoekschrift werd ingediend, reeds verschillende jaren werkloosheidsuitkeringen genoten.

A.1.3. In de zaak nr. 8577 wordt het beroep ingesteld door tien verenigingen zonder winstoogmerk die actief zijn in het bestrijden van armoede of sociale uitsluiting, in het verdedigen van de rechten en belangen van gezinnen of in het behartigen van de belangen van vrouwen, door drie vakorganisaties en de jongerenverenigingen ervan, alsook door negen werkloze natuurlijke personen die van de Rijksdienst voor arbeidsbemiddeling een brief hebben gekregen waarin zij ervan in kennis worden gesteld dat hun recht op een werkloosheidsuitkering op zeer korte termijn zal worden beëindigd. In die zaak komen drie natuurlijke personen en de Waalse Regering tussen in de zaak.

A.1.4. In de zaak nr. 8590 is de verzoekende partij – die ook een van de tussenkomende partijen in de zaak nr. 8577 is – een natuurlijke persoon die met een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur is tewerkgesteld.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de beroepen

A.2.1. In de zaak nr. 8540 zet de Ministerraad uiteen dat aan de hand van het verzoekschrift niet duidelijk kan worden vastgesteld welke de bestreden bepalingen zijn, noch hoe zij de normen zouden schenden waarvan het Hof de inachtneming waarborgt, zodat het beroep niet ontvankelijk is. Hoe dan ook voert de Ministerraad aan dat de verzoekende partij niet over het vereiste belang beschikt om de bepalingen van de wet van 18 juli 2025 te betwisten die geen betrekking hebben op de beperking in de tijd van de toekenning van de werkloosheidsuitkeringen, met andere woorden de titels 5, hoofdstuk 2, en 6 van die wet.

A.2.2. In de zaak nr. 8547 doet de Ministerraad gelden dat het beroep minstens gedeeltelijk onontvankelijk is, aangezien de verzoekende partij niet aantoont in welk opzicht de door haar bestreden bepalingen de artikelen 22*ter* en 23 van de Grondwet zouden schenden.

A.2.3.1. In de zaak nr. 8577 betwist de Ministerraad het belang om in rechte te treden van de derde, vijfde, zevende, achtste, negende en tiende verzoekende partij, die allen rechtspersonen zijn, aangezien zij niet aantonen in welk opzicht de bestreden bepalingen hun statutair doel zouden raken, noch dat dat doel daadwerkelijk wordt nagestreefd. De vijftiende verzoekende partij toont niet aan dat zij rechtstreeks en ongunstig wordt geraakt door de bestreden bepalingen, zodat haar belang om in rechte te treden evenmin wordt aangetoond. Bovendien betwist de Ministerraad de procesbekwaamheid van de dertiende verzoekende partij, in zoverre die vereniging werd ontbonden, en die van de zestiende, zeventiende en achttiende verzoekende partij, die niet doen blijken van de hoedanigheid waarin zij in rechte treden. Ten slotte, wat de verzoekende partijen natuurlijke personen betreft, is de Ministerraad van mening dat het beroep enkel ontvankelijk is in zoverre het betrekking heeft op de artikelen 142, 169, 212 en 216, § 1, van de wet van 18 juli 2025, aangezien enkel die bepalingen de situatie van die partijen rechtstreeks en ongunstig kunnen raken.

A.2.3.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 8577 zijn van mening dat het Hof, bij zijn arrest nr. 11/2026 van 15 januari 2026 (ECLI:BE:GHCC:2026:ARR.011), reeds heeft geoordeeld dat het beroep ontvankelijk was, minstens in zoverre het is ingesteld door natuurlijke personen.

A.2.4. In de zaak nr. 8590 betwist de Ministerraad het belang van de verzoekende partij om in rechte te treden. Die laatste is immers tewerkgesteld in het kader van een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur die waarschijnlijk zal worden verlengd, zodat zij niet rechtstreeks wordt geraakt door de bestreden bepalingen, die betrekking hebben op de werkloosheidsvergoeding. De verzoekende partij toont niet aan dat zij wordt blootgesteld aan een bijzonder risico dat zij haar werk zal verliezen, noch dat zij bijzondere moeilijkheden zou ondervinden om opnieuw werk te vinden indien haar arbeidsovereenkomst niet wordt verlengd. Bovendien doet zij niet blijken van een belang om de middelen op te werpen die zij aanvoert.

A.2.5. In de vier samengevoegde zaken voert de Ministerraad aan dat het Hof zijn onderzoek hoe dan ook moet beperken tot de bepalingen waartegen daadwerkelijk grieven zijn uiteengezet, met andere woorden tot de artikelen 142, 169, 212 en 216, § 1, van de wet van 18 juli 2025.

Ten gronde

Wat betreft de zaak nr. 8540

A.3.1. Hoewel zij dat niet uitdrukkelijk als dusdanig voorstelt, leidt de verzoekende partij een eerste middel af uit de schending van artikel 23 van de Grondwet door de titels 5 en 6 van de wet van 18 juli 2025, in zoverre de beperking in de tijd van het recht op een werkloosheidsuitkering en de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd een aanzienlijke achteruitgang zouden uitmaken van het door de van toepassing zijnde wetgeving geboden beschermingsniveau, zonder dat die achteruitgang redelijk verantwoord is. Zij doet in essentie gelden dat de werkelijke oorzaken van de door de wetgever aangevoerde financiële overwegingen niet worden aangepakt, en dat de keuze om net op de werkloosheidsuitkeringen en op de pensioenen te besparen niet wordt verantwoord vanuit economisch oogpunt.

A.3.2. De Ministerraad doet eerst gelden dat in het Belgisch recht nooit een onvoorwaardelijk recht op werkloosheidsuitkeringen zonder beperking in de tijd is erkend, zodat er geen sprake kan zijn van een achteruitgang ter zake. Gesteld dat die achteruitgang wordt vastgesteld, kan hij niet als « aanzienlijk » worden aangemerkt, aangezien de wetgever tal van compenserende maatregelen heeft genomen om de gevolgen van die vermeende achteruitgang te verzachten. Bovendien is de wet van 18 juli 2025 niet bestemd om het recht op werkloosheidsuitkeringen af te schaffen maar om de voorwaarden ervan te bepalen, teneinde een snelle terugkeer naar werk te bevorderen, de afhankelijkheid van sociale uitkeringen te voorkomen en de houdbaarheid van het socialezekerheidsstelsel te waarborgen. Ten slotte beklemtoont de Ministerraad dat de bestreden bepalingen werden aangenomen nadat de noodzaak en de evenredigheid ervan nauwgezet werden onderzocht ten aanzien van die legitieme doelstellingen.

Wat de grieven betreft die tegen de wijzigingen in verband met pensioenregeling zijn gericht, brengt de Ministerraad in herinnering dat de bestreden bepalingen de wettelijke pensioenleeftijd geenszins wijzigen. Die wijzigingen hebben een beperktere omvang en kunnen niet leiden tot een aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau van een door artikel 23 van de Grondwet gewaarborgd recht; zij kunnen hoogstens een weerslag hebben op de bescherming van bepaalde categorieën van gepensioneerden tegen het risico van inflatie, hetgeen niet onder artikel 23 van de Grondwet valt. Ten slotte ziet de Ministerraad niet in in welk opzicht maatregelen die de indexering van de hoogste pensioenen tijdelijk beperken, die bovendien worden verantwoord door een legitieme wil om de begroting te saneren, afbreuk zouden kunnen doen aan het recht om een menswaardig leven te leiden.

A.4.1. Hoewel zij, ook hier, dat niet uitdrukkelijk als dusdanig voorstelt, leidt de verzoekende partij een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door de bestreden bepalingen, in zoverre de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen wordt doorgevoerd met terugwerkende kracht, aangezien zij ook van toepassing is op personen die ouder zijn dan 55 jaar en die in 2025 geen beroepsverleden van minstens 30 jaar hadden. Ze voert bovendien aan dat de bestreden wet een discriminerende behandeling met zich meebrengt van die gerechtigden, ten opzichte van personen die voldoende jong zijn om zich aan de nieuwe wetgeving te kunnen aanpassen.

A.4.2. De Ministerraad betwist dat de bestreden bepalingen uitwerking hebben met terugwerkende kracht, aangezien zij niet van toepassing zijn op verleden feiten; hoogstens regelen zij de toekomstige gevolgen van verleden feiten. Bovendien volstaat het loutere feit dat de nieuwe wetgeving een onderscheid teweegbrengt tussen personen naargelang zij aan de nieuwe of aan de oude wetgeving waren onderworpen, niet om een discriminatie te doen ontstaan, noch om aan die nieuwe wetgeving een retroactief karakter te verlenen.

Wat betreft de zaak nr. 8547

A.5.1. De verzoekende partij leidt een eerste middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, in zoverre die bepaling werklozen die als kunstenaars worden beschouwd, wier recht op uitkeringen niet wordt beperkt in de tijd, en de andere werklozen, wier recht op uitkeringen aan een beperking in de tijd wordt onderworpen, zonder redelijke verantwoording verschillend behandelt.

A.5.2. De Ministerraad doet gelden dat dat verschil in behandeling op een objectief en pertinent criterium berust en dat het redelijk verantwoord is. Het statuut van kunstenaar wordt immers gekenmerkt door onderbroken arbeidsperiodes, door een groot aantal werkgevers en door de korte duur van de arbeidsovereenkomsten, met als gevolg dat de werknemers van die categorie worden blootgesteld aan specifieke onzekerheid, hetgeen verantwoordt dat hun een bijzondere bescherming wordt toegekend, net zoals aan andere categorieën van werknemers die eveneens met die specifieke onzekerheid worden geconfronteerd.

A.6.1. De verzoekende partij leidt een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10, 11, 22*ter* en 23 van de Grondwet door artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, in zoverre die bepaling erin voorziet dat de werknemer die na het verstrijken van de periode waarin hij werkloosheidsuitkeringen heeft ontvangen, een opleiding volgt ter voorbereiding op een tewerkstelling in de kritische zorgfuncties, zijn recht op uitkeringen behoudt tijdens de duur van die opleiding. Zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat, wordt die categorie van werknemers gunstiger behandeld dan de categorie van werknemers die opleidingen volgen ter voorbereiding op een ander soort van tewerkstelling en die van werknemers die, om persoonlijke of psychologische redenen, niet in staat zijn om in de sector van de gezondheidszorg te werken.

A.6.2. De Ministerraad zet uiteen dat de bekritiseerde uitzondering, die gunstig is voor de personen die een opleiding volgen in de sector van de gezondheidszorg, wordt verantwoord door de legitieme doelstelling om een antwoord te bieden op het tekort aan zorgpersoneel, teneinde de continuïteit en de stabiliteit van de zorg te waarborgen. De Ministerraad brengt bovendien in herinnering dat bij een reeks mechanismen inzake sociale bescherming voldoende rekening is gehouden met de situatie van personen met een handicap, zodat artikel 169 van de wet van 18 juli 2025 artikel 22*ter* van de Grondwet niet kan schenden. Ten slotte merkt hij op dat de verzoekende partij niet uiteenzet in welk opzicht artikel 23 van de Grondwet zou zijn geschonden.

Wat betreft de zaak nr. 8577

Eerste middel

A.7.1. De verzoekende partijen leiden een eerste middel af uit de schending, door artikel 169 (eerste onderdeel) en door artikel 142 (tweede onderdeel) van de wet van 18 juli 2025, van artikel 23 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 9 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, alsook met deel I, leden 1, 9, 10, 12, 13, 24 en 30, en de artikelen 1, 9, 10 en 12 van het herziene Europees Sociaal Handvest. Zij doen gelden dat de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen (eerste onderdeel) en die van het recht op inschakelingsuitkeringen (tweede onderdeel) tot een aanzienlijke achteruitgang van het recht op sociale uitkeringen leiden, zonder dat die achteruitgang redelijk verantwoord is. De in de parlementaire voorbereiding vermelde compenserende maatregelen veranderen niets aan het aanzienlijke karakter van de door de bestreden bepalingen teweeggebrachte achteruitgang. Voor het overige kan geen van de doelstellingen die de wetgever aankondigt na te streven – met dien verstande dat de legitimiteit van die doelstellingen niet wordt betwist – die achteruitgang verantwoorden, aangezien de bestreden maatregelen niet pertinent zijn om die doelstellingen te bereiken, of op zijn minst onevenredig zijn.

A.7.2. De Ministerraad voert aan dat de bestreden bepalingen niet leiden tot een aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde regelgeving, aangezien de wetgever de beperking in de tijd van het recht op werkloosheids- of inschakelingsuitkeringen heeft gepaard doen gaan met een reeks compenserende maatregelen, waaronder de versoepeling van de voorwaarden voor het toekennen van de (werkloosheids- of inschakelings)uitkeringen, de verhoging (tijdens de eerste periode) van het bedrag ervan, het bestaan van het leefloon voor personen die niet erin slagen zich te re-integreren in de arbeidsmarkt, de verhoging van de aan de OCMW's toegewezen begroting, de versterking van de tewerkstellingsmogelijkheden in de sociale economie en het bestaan van uitzonderingen op de beperking in de tijd van de uitkeringen. De bestreden bepalingen streven overigens doelstellingen van algemeen belang na en zijn evenredig met die doelstellingen, met name gelet op de voormelde compenserende maatregelen.

Tweede middel, eerste onderdeel

A.8.1. In het eerste onderdeel van hun tweede middel klagen de verzoekende partijen de schending aan, door artikel 212, § 1, van de wet van 18 juli 2025, van de artikelen 10, 11, 16 en 23 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (hierna : het Eerste Aanvullend Protocol), met artikel 9 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en met de artikelen 10, lid 4, en 12 van het herziene Europees Sociaal Handvest. Zij voeren in essentie aan dat de overgangsregeling afbreuk doet aan het recht op arbeid en aan het recht op sociale zekerheid van de werknemers die vóór 1 maart 2026 tot het recht op werkloosheidsuitkeringen werden toegelaten en die door die wetsbepaling worden beoogd, in zoverre die regels tot gevolg hebben dat in de eerste plaats zij die het langst werkloos zijn, worden uitgesloten van het voordeel van dat laatste recht.

A.8.2. Wat de aangevoerde schending van de artikelen 10, 11 en 23 van de Grondwet betreft, verwijst de Ministerraad naar zijn uiteenzetting met betrekking tot het eerste middel. Hij zet uiteen dat de voormelde regels bestaanbaar zijn met artikel 16 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol. Hij preciseert dat zelfs indien het recht op werkloosheidsuitkeringen als eigendom in de zin van die laatste internationale bepaling zou kunnen worden gekwalificeerd, de bestreden overgangsmaatregelen redelijk verantwoord zijn.

Tweede middel, tweede onderdeel

A.9.1. In het tweede onderdeel van hun tweede middel klagen de verzoekende partijen de schending aan, door artikel 212, § 1, van de wet van 18 juli 2025, van de artikelen 10, 11, 16 en 23 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol, met artikel 9 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en met de artikelen 10, lid 4, en 12 van het herziene Europees Sociaal Handvest. Zij voeren aan dat de in de bestreden bepaling vermelde regel een discriminerend verschil in behandeling doet ontstaan tussen de personen die zijn gestart met een beroepsopleiding vóór 1 januari 2026, naargelang die opleiding al dan niet toelaat een « knelpuntberoep » in de zin van die wetsbepaling uit te oefenen.

A.9.2. De Ministerraad voert aan dat die regel niet discriminerend is, aangezien die een legitiem doel nastreeft, het mogelijk maakt dat doel te bereiken en evenredig is.

Tweede middel, derde onderdeel

A.10.1. In het derde onderdeel van hun tweede middel klagen de verzoekende partijen de schending aan, door artikel 212, § 1, derde lid, 1°, *c)*, 2°, *b)*, en 3°, *b)*, van de wet van 18 juli 2025, van de artikelen 10, 11, 16 en 23 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol, met artikel 9 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en met de artikelen 10, lid 4, en 12 van het herziene Europees Sociaal Handvest. Zij zetten uiteen dat de in die bepaling vermelde regels afbreuk doen aan de rechten op sociale uitkeringen van de betrokken werknemers, hetgeen door geen enkele reden van algemeen belang kan worden verantwoord.

A.10.2. De Ministerraad merkt op dat geen van de verzoekende partijen rechtstreeks lijkt te worden geraakt door de bestreden bepaling, zodat het derde onderdeel van het tweede middel onontvankelijk is. Bovendien laat het verzoekschrift het Hof niet toe te bepalen van welke norm de schending wordt aangevoerd, noch, *a fortiori*, in welk opzicht die norm zou zijn geschonden. De Ministerraad voegt eraan toe dat de bestreden bepaling in ieder geval niet de draagwijdte heeft die de verzoekende partijen eraan geven.

Memories van tussenkomst

A.11.1. De Waalse Regering, tussenkomende partij, die in essentie naar de argumentatie van de Ministerraad verwijst, verzoekt het Hof het beroep te verwerpen. Zij legt bovendien de nadruk op de « gunstige effecten » die de hervorming volgens haar reeds teweegbrengt, namelijk de toename van het aantal inschrijvingen voor opleidingen voor werkzoekenden en de terugkeer naar werk door tal van personen op wie de uitsluiting van het recht op werkloosheidsuitkeringen betrekking heeft. Zij beklemtoont ook dat het Waals Parlement het decreet van 11 december 2025 « tot wijziging van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders » heeft aangenomen, dat de toegang tot de bepalingen inzake werk in plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen uitbreidt, hetgeen de aangevoerde gevolgen van de bestreden hervorming aanzienlijk verzacht. Ten slotte weerlegt de Waalse Regering de bewering van de verzoekende partijen volgens welke de federale overheid geen enkel overleg met de deelentiteiten heeft gepleegd.

A.11.2. Nathalie Tassin, Marvin Aramesh, Mustapha Ouriaghli en Alessandro Grumelli, tussenkomende partijen, verzoeken het Hof in essentie het beroep in te willigen en de bestreden bepalingen te vernietigen. De tussenkomst van Alessandro Grumelli is identiek aan het beroep dat hij in de zaak nr. 8590 heeft ingesteld.

A.11.3. De Ministerraad voert aan dat de tussenkomst van Marvin Aramesh en die van Alessandro Grumelli onontvankelijk zijn, wegens gebrek aan belang en omdat de memories van tussenkomst geen enkele opmerking bevatten die verband houdt met de in het verzoekschrift geformuleerde middelen.

Wat betreft de zaak nr. 8590

A.12.1. De verzoekende partij leidt vier middelen af uit de schending, door titel 5, hoofdstuk 1, van de wet van 18 juli 2025, van de artikelen 10, 11 en 23 van de Grondwet, in samenhang gelezen met tal van internationaalrechtelijke normen.

A.12.2. De Ministerraad is van mening dat de middelen onontvankelijk zijn, aangezien de verzoekende partij niet duidelijk aangeeft welke de door haar bestreden normen zijn, noch aantoont op welke wijze die een of meerdere normen zouden schenden waarvan het Hof de inachtneming waarborgt. Bijgevolg is de Ministerraad niet in staat een dienstig verweer te voeren.

- B -

Ten aanzien van de programmawet van 18 juli 2025 en de context ervan

B.1.1. De beroepen tot vernietiging zijn gericht tegen de programmawet van 18 juli 2025 (hierna : de wet van 18 juli 2025), en meer bepaald tegen titel 5 (« Werk ») ervan, die bestaat uit de artikelen 88 tot 219 van die wet.

B.1.2. In de zaak nr. 8540 vordert de verzoekende partij eveneens de vernietiging van titel 6 (« Pensioenen ») van de wet van 18 juli 2025, die bestaat uit de artikelen 220 tot 234 van die wet.

B.2.1. Zoals het opschrift ervan aangeeft, brengt hoofdstuk 1 van titel 5 van de wet van 18 juli 2025 wijzigingen aan in de « werkloosheidsreglementering ».

Afdeling 1 van dat hoofdstuk 1, die de artikelen 88 en 89 omvat, wijzigt de besluitwet van 28 december 1944 « betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders ». De artikelen 90 tot 191 van de wet van 18 juli 2025, die afdeling 2 van het voormelde hoofdstuk vormen, strekken ertoe het koninklijk besluit van 25 november 1991 « houdende de werkloosheidsreglementering » (hierna : het koninklijk besluit van 25 november 1991) te wijzigen. De artikelen 192 tot 206 van de wet van 18 juli 2025, die afdeling 3 van het voormelde hoofdstuk vormen, strekken ertoe het ministerieel besluit van 26 november 1991 « houdende toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering » te wijzigen. De artikelen 207 tot 216 van dezelfde wet, die afdeling 4 van hetzelfde hoofdstuk vormen, regelen de inwerkingtreding van dat hoofdstuk en bevatten « overgangsbepalingen ».

B.2.2. Dat hoofdstuk 1 hervormt het stelsel van de uitkeringen in geval van werkloosheid, en inzonderheid de werkloosheidsuitkeringen en de inschakelingsuitkeringen. Uit de parlementaire voorbereiding van die hervorming blijkt dat de wetgever drie doelstellingen

nastreeft. In de eerste plaats een doelstelling van werkgelegenheidsbeleid die erin bestaat de werkgelegenheidsgraad tegen 2029 te verhogen tot 80 % (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, p. 87). Vervolgens beoogt de wetgever de « houdbaarheid van het sociale stelsel » te waarborgen : volgens de parlementaire voorbereiding « zal de hervorming », door de terugkeer van de gerechtigden op werkloosheidsuitkeringen naar de arbeidsmarkt en de snelle toetreding van de gerechtigden op inschakelingsuitkeringen tot de arbeidsmarkt te stimuleren, « bijdragen tot de financiering van de sociale zekerheid, die een steeds groter wordend tekort kent » (*ibid.*, p. 88). Ten slotte streeft de wetgever ook een budgettaire doelstelling na, in zoverre, « hoewel de hervorming in de eerste plaats niet is ingegeven door een budgettaire doelstelling, […] de beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkeringen onmiskenbaar [zal] leiden tot aanzienlijke begrotingsbesparingen » (*ibid.*, p. 89).

B.3. Hoofdstuk 2 (« Ouderschapsverlof voor pleegouders ») van titel 5 van de wet van 18 juli 2025 voert een recht op ouderschapsverlof in voor werknemers die een kind opvangen in het kader van langdurige pleegzorg, teneinde voor dat kind te zorgen.

B.4. Titel 6 van de wet van 18 juli 2025 voorziet in de tijdelijke beperking van de indexering van de « wettelijke pensioenen » in de zin van artikel 220, 1°, van die wet (hoofdstuk 1), in de wijziging van de regels met betrekking tot het grensbedrag indien verschillende pensioenen van de openbare sector met elkaar worden gecumuleerd of indien die pensioenen worden gecumuleerd met een werknemers- of zelfstandigenpensioen (hoofdstuk 2), alsook in de aftrek van de responsabiliseringsbijdrage (hoofdstuk 3).

Ten aanzien van de omvang van de beroepen

B.5.1. De verzoekende partijen vorderen respectievelijk de gehele vernietiging van de titels 5 en 6 van de wet van 18 juli 2025 (zaak nr. 8540), de vernietiging van hoofdstuk 1 van die titel 5, dat bestaat uit de artikelen 88 tot 216 van die wet (zaken nrs. 8577 en 8590), en de vernietiging van artikel 169 van dezelfde wet (zaak nr. 8547).

B.5.2. Het Hof bepaalt de omvang van de beroepen tot vernietiging aan de hand van de inhoud van de verzoekschriften en in het bijzonder op basis van de uiteenzetting van de middelen. Het beperkt zijn onderzoek tot de bepalingen waartegen daadwerkelijk grieven zijn

gericht. Het kan enkel die bepalingen vernietigen en, in voorkomend geval, de bepalingen die onlosmakelijk zijn verbonden met de bepalingen die moeten worden vernietigd.

B.5.3. Uit de uiteenzetting van de middelen blijkt dat de grieven van de verzoekende partijen zijn gericht tegen de artikelen 142, 169, 212 en 216 van de wet van 18 juli 2025. Het Hof beperkt zijn onderzoek bijgevolg tot die bepalingen. De precieze nadere regels van die hervorming, die niet het voorwerp uitmaken van de grieven die zijn uiteengezet in de voorliggende beroepen, maar wel in de zaken nrs. 8629, 8632 en 8634, worden dus niet onderzocht.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.6. In de vier samengevoegde zaken voert de Ministerraad aan dat de beroepen minstens deels onontvankelijk zijn wegens de ontstentenis van de bekwaamheid of het belang om in rechte te treden van minstens een van de verzoekende partijen, of wegens een gebrek aan uiteenzetting van de middelen of de grieven.

Wat betreft het belang

B.7. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt, doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt.

Wanneer een vereniging zonder winstoogmerk die niet haar persoonlijk belang aanvoert, voor het Hof optreedt, is vereist dat haar statutair doel van bijzondere aard is en, derhalve, onderscheiden van het algemeen belang; dat zij een collectief belang verdedigt; dat haar doel door de bestreden norm kan worden geraakt; dat ten slotte niet blijkt dat dit doel niet of niet meer werkelijk wordt nagestreefd.

B.8.1. De verzoekende partijen in de zaken nrs. 8540 en 8547 zijn natuurlijke personen die aangeven werkloos te zijn en reeds meerdere jaren werkloosheidsuitkeringen te ontvangen op het ogenblik van het indienen van hun verzoekschrift.

Die verzoekende partijen doen derhalve blijken van een belang bij de vernietiging van de bestreden bepalingen, die tal van regels wijzigen die de voorwaarden vaststellen waaronder een werknemer recht heeft op uitkeringen in geval van werkloosheid.

B.8.2. De tweede verzoekende partij in de zaak nr. 8577 is een vereniging zonder winstoogmerk die tot doel heeft « uitsluiting te bestrijden, met name door zich voor werk en/of een degelijk inkomen voor eenieder in te zetten », hetgeen haar onder meer de mogelijkheid biedt « zich in rechte te beroepen op het verdedigen van de rechten, de materiële en de morele belangen van jongeren, van jonge werknemers met of zonder betrekking en van uitkeringsgerechtigden » (artikel 3 van haar statuten). Die vereniging beschikt over het vereiste belang om de vernietiging van de bestreden bepalingen te vorderen.

Aangezien een van de verzoekende partijen in de zaak nr. 8577 over het vereiste belang beschikt, dient de bekwaamheid of het belang om in rechte te treden van de andere verzoekende partijen niet te worden onderzocht.

B.8.3. De verzoekende partij in de zaak nr. 8590 zet uiteen dat zij een werknemer in het kader van een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur is. In tegenstelling tot hetgeen de Ministerraad beweert, volstaat de hoedanigheid van werknemer om blijk te geven van het vereiste belang om de vernietiging te vorderen van de bepalingen die het recht op werkloosheidsuitkeringen beperken in de tijd. Indien haar arbeidsovereenkomst niet wordt verlengd, zou die partij immers ertoe kunnen worden gebracht dergelijke uitkeringen aan te vragen.

Wat betreft de uiteenzetting van de middelen en de grieven

B.9. Om te voldoen aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, moeten de middelen van het verzoekschrift te kennen geven welke van de regels waarvan het Hof de naleving waarborgt, zouden zijn geschonden, alsook welke de bepalingen

zijn die deze regels zouden schenden, en uiteenzetten in welk opzicht die regels door de bedoelde bepalingen zouden zijn geschonden.

Die vereiste is niet louter formeel. Zij strekt ertoe het Hof in staat te stellen zijn grondwettigheidstoets ten volle uit te voeren en de in artikel 76 van dezelfde bijzondere wet bedoelde overheden in staat te stellen om met kennis van zaken te beslissen of zij al dan niet in de procedure tussenkomen en, wanneer zij in voorkomend geval tussenkomen, op dienstige wijze te antwoorden op de middelen.

B.10.1. In de zaken nrs. 8540 en 8547 blijkt uit de memories van de Ministerraad dat hij op adequate wijze heeft kunnen antwoorden op de grieven van de verzoekende partijen, zodat de *exceptio obscuri libelli* dient te worden verworpen.

B.10.2. In de zaak nr. 8590 geeft de verzoekende partij een lange uiteenzetting om aan te tonen dat er een wetenschappelijke consensus bestaat over het verband tussen de verarming van de bevolking en de toename van de risico's van intrafamiliaal en seksueel geweld. Zij zet evenwel niet duidelijk uiteen in welk opzicht de bepalingen die zij bestrijdt, de toetsingsnormen die zij aanvoert, zouden schenden. Bijgevolg is het beroep in de zaak nr. 8590 onontvankelijk.

Wat betreft de ontvankelijkheid van de tussenkomsten

B.11.1. In de zaak nr. 8577 hebben vier natuurlijke personen en de Waalse Regering een memorie van tussenkomst ingediend.

B.11.2. De door de tussenkomende partijen aangevoerde grieven kunnen enkel in aanmerking worden genomen in zoverre zij overeenstemmen met de in de verzoekschriften geformuleerde middelen. Artikel 87, § 2, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 staat, in tegenstelling tot artikel 85, immers niet toe dat nieuwe middelen worden geformuleerd in een memorie van tussenkomst.

B.11.3. De memorie van de tweede tussenkomende partij bevat geen opmerkingen die aansluiten bij de in het verzoekschrift geformuleerde middelen. De memorie van de vierde

tussenkomende partij voert uitsluitend nieuwe middelen aan. Bijgevolg zijn die tussenkomsten onontvankelijk.

Ten gronde

B.12. Het Hof onderzoekt de beroepen als volgt :

1. De middelen die zijn gericht tegen artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, dat uitdrukkelijk voorziet in de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen, en meer in het bijzonder :

a) ten aanzien van artikel 23 van de Grondwet (eerste middel in de zaak nr. 8540 en eerste onderdeel van het eerste middel in de zaak nr. 8577) (B.16-B.26.4);

b) ten aanzien van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (eerste en tweede middel in de zaak nr. 8547) (B.27-B.34.2);

2. Het middel dat is gericht tegen artikel 142 van de wet van 18 juli 2025, dat voorziet in de beperking tot één jaar van het recht op inschakelingsuitkeringen (tweede onderdeel van het eerste middel in de zaak nr. 8577) (B.35-B.45);

3. De middelen die zijn gericht tegen de artikelen 212 en 216 van de wet van 18 juli 2025, die « overgangsbepalingen » bevatten (tweede middel in de zaak nr. 8540 en drie onderdelen van het tweede middel in de zaak nr. 8577), en meer in het bijzonder :

a) het middel dat is gericht tegen artikel 212, § 1, van de wet van 18 juli 2025, dat voorziet in de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen voor de gerechtigden die vóór 1 maart 2026 werden toegelaten (B.53-B.62);

b) de middelen die zijn gericht tegen artikel 212, § 2, van de wet van 18 juli 2025, dat voorziet in de afwijking van de beperking in de tijd van het recht op uitkeringen ten gunste van de gerechtigden die de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt en een voldoende beroepsverleden bewijzen (B.63-B.74.2);

c) het middel dat is gericht tegen artikel 216 van de wet van 18 juli 2025, dat voorziet in de verlenging van het recht op uitkeringen voor gerechtigden die op 1 januari 2026 een opleiding volgen ter voorbereiding op de uitoefening van een knelpuntberoep (B.75-B.80).

1. *Wat betreft de uitdrukkelijke beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen (artikel 169 van de wet van 18 juli 2025)*

B.13.1. Het bestreden artikel 169 van de wet van 18 juli 2025 vervangt artikel 114 van het koninklijk besluit van 25 november 1991, dat het bedrag van de werkloosheidsuitkering bepaalde. Sedert die vervanging voorziet die bepaling uitdrukkelijk in de beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkeringen :

« § 1. De volledig werkloze die in toepassing van artikel 30 of 33 wordt toegelaten tot het recht op uitkeringen, verwerft dit recht voor een periode van twaalf maanden, te rekenen van datum tot datum, vanaf de datum van de uitkeringsaanvraag. Deze periode van twaalf maanden wordt de eerste vergoedingsperiode genoemd.

Het recht op uitkeringen gedurende twaalf maanden wordt uitgebreid met één maand per periode van beroepsverleden van 104 arbeidsdagen of gelijkgestelde dagen, of, indien het gaat om een toelating in toepassing van artikel 33, 104 halve arbeidsdagen of gelijkgestelde dagen. Er wordt enkel rekening gehouden met het beroepsverleden dat verworven is op het ogenblik dat de werkloze wordt toegelaten tot het recht op uitkeringen in toepassing van artikel 30 of 33. De uitbreiding wordt bovendien beperkt tot maximaal twaalf maanden. De periode waarin het recht op uitkeringen met maximaal twaalf maanden wordt uitgebreid, wordt de tweede vergoedingsperiode genoemd.

Voor de uitbreiding van het recht op uitkeringen zoals bedoeld in het tweede lid, wordt bij het bepalen van het beroepsverleden geen rekening gehouden met de arbeidsdagen of gelijkgestelde dagen :

1° die in aanmerking werden genomen als de vereiste 312 arbeidsdagen of gelijkgestelde dagen voor een toelating tot het recht op uitkeringen in toepassing van artikel 30 of 33;

2° die bij een eerdere toelating tot het recht op uitkeringen in toepassing van de artikelen 30 of 33 al in aanmerking werden genomen voor een uitbreiding van de periode van twaalf maanden. Er wordt meer bepaald geen rekening meer gehouden met een schijf van 104 volle of halve dagen beroepsverleden van zodra de werkloze tijdens de maand waarin het recht op uitbreiding op basis van die schijf van 104 dagen werd toegekend, minstens voor één dag uitkeringen heeft genoten of er tijdens die maand een gebeurtenis plaatsvond die niet in aanmerking kan worden genomen voor de toepassing van artikel 116, § 1;

3° die voor de toepassing van paragraaf 2 zoals van toepassing vóór de inwerkingtreding van deze bepaling, in aanmerking werden genomen als beroepsverleden dat aanleiding heeft gegeven tot een verlenging van de tweede vergoedingsperiode die effectief heeft geleid tot de toekenning van een voordeel;

4° die in aanmerking werden genomen als beroepsverleden dat werd gebruikt om de duur van de periode te bepalen bedoeld in artikel 212, § 1, tweede lid, van de programmawet van 18 juli 2025, die effectief heeft geleid tot de toekenning van een voordeel.

§ 2. In afwijking van paragraaf 1, wordt het recht op uitkeringen voor de volgende werknemers niet in de tijd beperkt :

1° de werknemer bedoeld in artikel 28, § 3;

2° de werknemer die, op het ogenblik van de uitkeringsaanvraag, waarbij het recht op uitkeringen in toepassing van artikel 30 of 33 wordt vastgesteld, de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt en een voldoende beroepsverleden bewijst;

3° de werknemer die uitkeringen geniet in toepassing van het koninklijk besluit van 3 mei 2007 tot regeling van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag;

4° de werknemer die in toepassing van artikel 4, tweede lid, van het koninklijk besluit van 21 september 2004 tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 juli 2002 houdende maatregelen met het oog op de bevordering van de tewerkstelling in de non-profit sector en houdende diverse bepalingen, de uitkering geniet bedoeld in artikel 78, zoals van toepassing tot 30 juni 2004;

5° de werknemer aan wie het recht op de beschermingsuitkering als bedoeld in artikel 27, 20°, werd toegekend, binnen de voorwaarden voor het behoud van deze uitkering;

6° de werknemer die werd toegelaten tot het recht op de kunstwerkuitkering als bedoeld in artikel 27, 24°, binnen de voorwaarden voor het behoud van deze uitkering;

7° de werknemer van wie het recht op de kunstwerkuitkering als bedoeld in artikel 27, 24°, is afgelopen en die in toepassing van artikel 114*bis* aanspraak kan maken op een forfaitaire uitkering.

Voor de toepassing van het eerste lid, 2°, wordt de werknemer geacht een voldoende beroepsverleden te bewijzen wanneer hij minstens 31 jaar beroepsverleden bewijst, berekend overeenkomstig artikel 119, 3°.

Het vereiste aantal jaren beroepsverleden bedoeld in het eerste lid, 2°, en het tweede lid, wordt verhoogd tot :

1° 32 jaar, wanneer de toelaatbaarheid tot het recht op uitkeringen wordt vastgesteld in 2027;

2° 33 jaar, wanneer de toelaatbaarheid tot het recht op uitkeringen wordt vastgesteld in 2028;

3° 34 jaar, wanneer de toelaatbaarheid tot het recht op uitkeringen wordt vastgesteld in 2029;

4° 35 jaar, wanneer de toelaatbaarheid tot het recht op uitkeringen wordt vastgesteld vanaf 2030.

Eens vastgesteld dat het recht van de werknemer in toepassing van het eerste lid, 2°, niet in de tijd werd beperkt, blijft dat recht onbeperkt in de tijd toegekend, wanneer zijn toelaatbaarheid op een later tijdstip opnieuw zou worden vastgesteld, zelfs indien hij op dat latere tijdstip, in toepassing van het derde lid, niet meer aan de voorwaarden inzake het vereiste beroepsverleden zou voldoen.

§ 2/1. De werknemer die bij het verstrijken van de periode waarvoor het recht in toepassing van paragraaf 1, eventueel verlengd in toepassing van artikel 116, §§ 1, 2 en 3, werd toegekend, een opleiding volgt in voorbereiding op een tewerkstelling in de kritische zorgfuncties als verpleegkundige of zorgkundige, waarvoor door de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling een vrijstelling wordt toegekend, behoudt het recht op uitkeringen voor de ononderbroken duur van deze opleiding, beperkt tot een periode die eindigt een jaar na afloop van de normale totale minimale duur van de opleiding en in ieder geval tot uiterlijk vijf jaar te rekenen vanaf het ogenblik waarop de opleiding werd aangevat. Dit voordeel kan slechts eenmalig worden toegekend gedurende de volledige beroepsloopbaan.

De vakantieperiodes vormen geen onderbreking voor de toepassing van het eerste lid.

De in het eerste lid bedoelde opleidingen worden vastgesteld door de minister, op voorstel van de bevoegde gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling.

De maatregel ingevoerd door deze paragraaf zal worden geëvalueerd vóór 1 januari 2028.

§ 3. Gedurende de eerste vergoedingsperiode bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, wordt het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering van de volledig werkloze vastgesteld in functie van een percentage van het gemiddeld dagloon, de gezinscategorie waartoe de werkloze behoort, bedoeld in artikel 110, het toepasselijke grensbedrag, bedoeld in artikel 111, en de werkloosheidsduur.

Gedurende de eerste drie maanden van de eerste vergoedingsperiode, is de werknemer gerechtigd op een uitkeringsbedrag van 65 % van het gemiddeld dagloon dat bij de aanvang van de werkloosheid in aanmerking werd genomen als berekeningsbasis voor de werkloosheidsuitkering, begrensd tot de in artikel 111 bepaalde loongrens A1.

Gedurende de maanden vier tot zes van de eerste vergoedingsperiode, is de werknemer gerechtigd op een uitkeringsbedrag van 60 % van het gemiddeld dagloon dat bij de aanvang van de werkloosheid in aanmerking werd genomen als berekeningsbasis voor de werkloosheidsuitkering, begrensd tot de in artikel 111 bepaalde loongrens A2.

Gedurende de maanden zeven tot twaalf van de eerste vergoedingsperiode, is de werknemer gerechtigd op een uitkeringsbedrag van 60 % van het gemiddeld dagloon dat bij de aanvang van de werkloosheid in aanmerking werd genomen als berekeningsbasis voor de werkloosheidsuitkering, begrensd tot de in artikel 111 bepaalde loongrens B.

§ 4. Gedurende de tweede vergoedingsperiode, bedoeld in paragraaf 1, tweede lid, wordt het dagbedrag van de uitkering bepaald :

1° voor de werknemer die op het ogenblik van de uitkeringsaanvraag waarbij het recht op uitkeringen in toepassing van artikel 30 of 33 wordt vastgesteld, een voldoende beroepsverleden bewijst in de zin van paragraaf 2, tweede en derde lid, op het minimum dagbedrag van de werkloosheidsuitkering voor de gezinscategorie waartoe de werkloze behoort, zoals voorzien in artikel 115, § 1, eerste lid, 1°, *b)*, 2°, *b)*, of 3°, *d)*;

2° voor de werknemer niet bedoeld in de bepaling onder 1°, op het minimum dagbedrag van de werkloosheidsuitkering voor de gezinscategorie waartoe de werkloze behoort, zoals voorzien in artikel 115, § 1, eerste lid, 1°, *b)*, 2°, *b)*, of 3°, *e)*.

§ 5. In afwijking van de voorgaande paragrafen, bedraagt het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering van de werknemer die geniet van de vrijstelling voorzien in artikel 90 8,62 euro.

§ 6. Het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering van de tijdelijk werkloze wordt vastgesteld op :

1° 65 % van het gemiddeld dagloon indien de arbeidsovereenkomst van de werknemer wordt geschorst omwille van overmacht in de zin van artikel 26 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten;

2° 60 % van het gemiddeld dagloon indien de arbeidsovereenkomst van de werknemer wordt geschorst omwille van een andere reden.

De in deze paragraaf bedoelde uitkering wordt vastgesteld rekening houdend met het in artikel 111 bedoelde grensbedrag C.

Voor de werknemer die de inkomensgarantie-uitkering geniet en tijdelijk werkloos wordt gesteld, is het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering gelijk aan het bedrag van de referte-uitkering vastgesteld krachtens artikel 131*bis*, § 2*bis*, vijfde lid, gedeeld door 26.

§ 7. In afwijking van de vorige paragrafen, stemt het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering voor de leerling overeen met het bedrag bepaald in artikel 124, eerste lid, voor de werknemer die jonger is dan 18 jaar, wanneer de uitvoering van de leerovereenkomst tijdelijk geheel of gedeeltelijk wordt geschorst. Artikel 115 is niet van toepassing op deze bedragen.

§ 8. In afwijking van de paragrafen 3 en 4 wordt het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering van de werknemer bedoeld in artikel 28, § 3, ongeacht de duur van de werkloosheid of de gezinscategorie waartoe de werknemer behoort, vastgesteld op 60 % van het gemiddeld dagloon, begrensd tot de in artikel 111 bepaalde loongrens C.

§ 9. De beslissing waarbij, in toepassing van paragraaf 1, het recht op werkloosheidsuitkeringen voor een in de tijd beperkte periode wordt toegekend, wordt voor de toepassing van artikel 146, vierde lid, 1°, niet beschouwd als een beslissing tot ontzegging, uitsluiting of schorsing van het recht op uitkeringen ».

B.13.2. Het stelsel dat vóór die vervanging van kracht was, kan als volgt worden samengevat. Het recht op werkloosheidsuitkeringen werd uitgedrukt in « vergoedingsperiodes », die zelf waren ingedeeld in verschillende fases. Aldus werd een onderscheid gemaakt tussen een « eerste vergoedingsperiode » van twaalf maanden, ingedeeld in drie fases (van zes, drie en drie maanden), een « tweede vergoedingsperiode », die aanving na twaalf maanden werkloosheid en die was ingedeeld in twee fases, waarbij de tweede fase zelf was onderverdeeld in tussenfases, en ten slotte een « derde vergoedingsperiode » van onbepaalde duur. De duur van die tweede periode hing af van het beroepsverleden van de gerechtigde, maar zij bedroeg minstens twee maanden en maximaal 36 maanden. De derde periode kon dus ten vroegste aanvangen na veertien maanden werkloosheid en ten laatste na vier jaar werkloosheid.

B.13.3. Sedert de vervanging, bij het bestreden artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, van artikel 114 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 is het recht op werkloosheidsuitkeringen beperkt tot een periode van twaalf maanden vanaf de datum van de uitkeringsaanvraag. Die periode wordt als « eerste vergoedingsperiode » aangemerkt.

Dat recht op werkloosheidsuitkeringen kan worden verlengd met een « tweede vergoedingsperiode » van maximaal twaalf maanden. De duur van die tweede periode hangt af van het beroepsverleden van de gerechtigde : elke periode van beroepsverleden van 104 arbeidsdagen (of gelijkgestelde dagen) geeft recht op de verlenging van het recht op uitkeringen voor een duur van één maand. Er wordt evenwel geen rekening gehouden met de dagen die zijn gebruikt om het recht op uitkeringen te openen overeenkomstig de artikelen 30 of 33 van het koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals respectievelijk vervangen en gewijzigd bij de artikelen 98 en 101 van de wet van 18 juli 2025, of die al eerder in aanmerking zijn genomen om een bijkomende maand recht op uitkeringen toe te kennen.

B.14. Onder de gelding van zowel de vroegere als de nieuwe regelgeving wordt het recht op werkloosheidsuitkeringen onderworpen aan voorwaarden, met name wat betreft de beschikbaarheid op de arbeidsmarkt en het actief zoeken naar werk (artikelen 56 tot 59*decies* van het koninklijk besluit van 25 november 1991).

B.15.1. Het maximumbedrag van de dagelijkse werkloosheidsuitkering wordt berekend op basis van de gezinssituatie van de gerechtigde, alsook op basis van de bezoldiging die die laatste

heeft ontvangen vóór het verlies van zijn betrekking, waarbij het bedrag van die bezoldiging, voor de berekening van het bedrag van de uitkering, wordt onderworpen aan een plafond, aangemerkt als « loongrens », dat wordt bepaald in artikel 111 van het koninklijk besluit van 25 november 1991. Het minimumbedrag van de uitkering, dat wordt vastgesteld in artikel 115 van hetzelfde koninklijk besluit, hangt daarentegen enkel af van de gezinssituatie van de gerechtigde en houdt geen rekening met zijn vroegere bezoldiging.

Sedert de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 23 juli 2012 « tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering in het kader van de versterkte degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen en tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 december 2011 tot wijziging van de artikelen 27, 36, 36*ter*, 36*quater*, 36*sexies*, 40, 59*quinquies*, 59*sexies*, 63, 79, 92, 93, 94, 97, 124 en 131*septies* van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering » is het bedrag van de uitkering degressief.

B.15.2. Vóór de vervanging, bij het bestreden artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, van artikel 114 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 verminderde het bedrag van de werkloosheidsuitkering op grond van de vergoedingsperiodes en -fases. In de derde vergoedingsperiode was het bedrag van de werkloosheidsuitkering forfaitair en werd niet langer rekening gehouden met de laatste bezoldiging die de werknemer had ontvangen. Met zijn gezinssituatie werd daarentegen wel nog rekening gehouden.

B.15.3. Sedert de vervanging, bij het bestreden artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, van het voormelde artikel 114 daalt het bedrag van de werkloosheidsuitkering vanaf de vierde maand van de eerste vergoedingsperiode, en vervolgens opnieuw vanaf de zevende maand van die eerste periode (§ 3). Tijdens de tweede vergoedingsperiode is de uitkering forfaitair en hangt zij enkel nog af van de gezinssituatie van de werknemer (§ 4).

a) Artikel 169 van de wet van 18 juli 2025 ten aanzien van artikel 23 van de Grondwet

B.16. De verzoekende partijen in de zaken nrs. 8540 en 8577 leiden respectievelijk een eerste middel en een eerste onderdeel van een eerste middel af uit de schending, door artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, van artikel 23, derde lid, 1° en 2°, van de Grondwet, al dan niet in

samenhang gelezen met de artikelen 6 en 9 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten alsook met de leden 1, 9, 10, 12, 13, 24 en 30 van deel I en de artikelen 1, 9, 10 en 12 van het herziene Europees Sociaal Handvest. Zij doen in essentie gelden dat de bestreden bepaling tot een aanzienlijke achteruitgang leidt van het beschermingsniveau van het recht op sociale zekerheid, zonder dat die achteruitgang redelijk verantwoord is.

B.17.1. Artikel 23 van de Grondwet bepaalt :

« Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.

Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen.

Die rechten omvatten inzonderheid :

1° het recht op arbeid en op de vrije keuze van beroepsarbeid in het raam van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo hoog en stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen;

2° het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand;

[…] ».

B.17.2. Artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten waarborgt het recht op arbeid. Het bepaalt :

« 1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen het recht op arbeid, hetgeen insluit het recht van een ieder op de mogelijkheid in zijn onderhoud te voorzien door middel van vrijelijk gekozen of aanvaarde werkzaamheden; zij nemen passende maatregelen om dit recht veilig te stellen.

2. De door een Staat die partij is bij dit Verdrag te nemen maatregelen ter volledige verwezenlijking van dit recht, dienen onder meer te omvatten technische programma's, programma's voor beroepskeuzevoorlichting en opleidingsprogramma's, alsmede het voeren van een beleid en de toepassing van technieken gericht op gestadige economische, sociale en culturele ontwikkeling en op het scheppen van volledige gelegenheid tot het verrichten van produktieve arbeid onder omstandigheden die de individuele mens het genot waarborgen van de fundamentele, politieke en economische vrijheden ».

Artikel 9 van hetzelfde Verdrag bepaalt :

« De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen het recht van een ieder op sociale zekerheid, daarbij inbegrepen sociale verzekering ».

B.17.3. De artikelen 1, 9, 10 en 12 van het herziene Europees Sociaal Handvest bepalen :

« Artikel 1 – Recht op Arbeid

Teneinde de onbelemmerde uitoefening van het recht op arbeid te waarborgen verbinden de Partijen zich :

1. de totstandbrenging en handhaving van een zo hoog en stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, met het oogmerk een volledige werkgelegenheid te verwezenlijken, als een hunner voornaamste doelstellingen en verantwoordelijkheden te beschouwen;

2. het recht van de werknemer om in zijn onderhoud te voorzien door vrijelijk gekozen werkzaamheden daadwerkelijk te beschermen;

3. kosteloze arbeidsbemiddelingsdiensten in te stellen of in stand te houden voor alle werknemers;

4. te zorgen voor doelmatige beroepskeuzevoorlichting, vakopleiding en revalidatie en deze te bevorderen ».

« Artikel 9 – Recht op beroepskeuzevoorlichting

Teneinde de onbelemmerde uitoefening van het recht op beroepskeuzevoorlichting te waarborgen, verplichten de Partijen zich, zo nodig een dienst in het leven te roepen of hieraan medewerking te verlenen, die allen, met inbegrip van de mindervaliden, dient te helpen bij de oplossing van vraagstukken met betrekking tot beroepskeuze en vorderingen in een beroep, met inachtneming van hun persoonlijke eigenschappen, alsmede van het verband tussen deze en de bestaande werkgelegenheid; deze hulp dient kosteloos te worden gegeven, zowel aan jeugdige personen, met inbegrip van schoolkinderen, als aan volwassenen ».

« Artikel 10 – Recht op vakopleiding

Teneinde de onbelemmerde uitoefening van het recht op vakopleiding te waarborgen, verplichten de Partijen zich :

1. in overleg met organisaties van werkgevers en werknemers te zorgen voor technische en vakopleidingen waarvan eenieder, met inbegrip van mindervaliden, kan gebruikmaken, dan wel hieraan medewerking te verlenen, en toelatingsmogelijkheden tot hoger technisch en universitair onderwijs te openen, uitsluitend berustend op persoonlijke geschiktheid;

2. een leerlingenstelsel en andere algemene voorzieningen voor de opleiding van jongens en meisjes in hun onderscheiden beroepen in het leven te roepen of hieraan medewerking te verlenen;

3. zo nodig te zorgen voor of medewerking te verlenen aan :

a) doelmatige en gemakkelijk toegankelijke opleidingsmogelijkheden voor volwassen werknemers;

b) bijzondere voorzieningen voor de her- en omscholing van volwassen arbeiders, voortvloeiende uit technische ontwikkelingen of uit nieuwe ontwikkelingen in de werkgelegenheid;

4. zo nodig te zorgen voor specifieke maatregelen voor omscholing en herinschakeling van langdurig werklozen;

5. door het nemen van passende maatregelen het volledige gebruik van doelmatige voorzieningen te bevorderen, zoals :

a) verlaging of afschaffing van alle kosten;

b) verlening van geldelijke bijstand in daarvoor in aanmerking komende gevallen;

c) de tijd welke de werknemer gedurende zijn tewerkstelling op verzoek van zijn werkgever voor aanvullende opleidingen besteedt, aan te merken als deel van de normale arbeidstijd;

d) in overleg met organisaties van werkgevers en werknemers, de doeltreffendheid van leerlingstelsels en andere opleidingsstelsels voor jeugdige werknemers door het uitoefenen van voldoende toezicht te waarborgen, alsmede zorg te dragen voor afdoende bescherming van jeugdige arbeiders in het algemeen ».

« Artikel 12 – Recht op sociale zekerheid

Teneinde de onbelemmerde uitoefening van het recht op sociale zekerheid te waarborgen, verplichten de Partijen zich :

1. een stelsel van sociale zekerheid in te voeren of in stand te houden;

2. het stelsel van sociale zekerheid te houden op een bevredigend peil, dat tenminste gelijk is aan het peil dat vereist is voor de bekrachtiging van de Europese Code betreffende de sociale zekerheid;

3. te streven naar een geleidelijke verhoging van de sociale zekerheidsnormen;

4. stappen te ondernemen, door het sluiten van passende bilaterale en multilaterale overeenkomsten of door andere middelen, en met inachtneming van de in zulke overeenkomsten neergelegde voorwaarden ter waarborging van :

a) een gelijke behandeling van de onderdanen van andere Partijen en de eigen onderdanen wat betreft rechten op het gebied van sociale zekerheid, met inbegrip van het behoud van uitkeringen uit hoofde van de socialezekerheidswetgeving, ongeacht eventuele verplaatsingen van de [beschermde] personen tussen de grondgebieden van de Partijen;

b) de verlening, handhaving en het herstel van rechten op sociale zekerheid, onder andere door het samentellen van tijdvakken van verzekering of tewerkstelling der betrokkenen overeenkomstig de wetgeving van elk der Partijen ».

B.18.1. De wetgever beschikt over een ruime beoordelingsvrijheid in socio-economische aangelegenheden, wat met name het geval is wanneer het gaat om het beleid inzake werkloosheidsuitkeringen. Het Hof vermag de beleidskeuze die de wetgever heeft gemaakt en de motieven die daaraan ten grondslag liggen, slechts af te keuren indien ze niet redelijk verantwoord zijn.

B.18.2. Het recht op werkloosheidsuitkeringen valt onder het in artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet bedoelde recht op sociale zekerheid.

Artikel 23 van de Grondwet bevat een *standstill*-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, in aanzienlijke mate vermindert zonder redelijke verantwoording.

B.18.3. De *standstill*-verplichting kan niet zo worden begrepen dat ze elke wetgever, in het raam van zijn bevoegdheden, de verplichting oplegt om niet te raken aan de nadere regels van sociale zekerheid. Zij verbiedt hun om maatregelen aan te nemen die, zonder redelijke verantwoording, een aanzienlijke achteruitgang zouden betekenen van het in artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet gewaarborgde recht, maar zij ontzegt hun niet de bevoegdheid om te oordelen hoe dat recht op de meest adequate wijze wordt gewaarborgd.

B.19. Het bestreden artikel 169 van de wet van 18 juli 2025 voorziet uitdrukkelijk in de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen. Het houdt dus in dat de gerechtigden overgaan van een recht op uitkeringen dat niet uitdrukkelijk beperkt is in de tijd naar een recht op uitkeringen dat in beginsel beperkt is tot twaalf maanden, maar dat eventueel wordt verlengd met maximaal twaalf bijkomende maanden, op grond van het beroepsverleden van de betrokken gerechtigde, en dat voorts ook een aantal uitzonderingen kent.

Zoals de afdeling wetgeving van de Raad van State heeft opgemerkt (RvSt, advies nr. 77.696/2-3-16-VR van 11 mei 2025, pp. 90-91) en in tegenstelling tot wat de wetgever in de parlementaire voorbereiding beweert (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001,

p. 83), vormt een dergelijke overgang een aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau inzake het recht op sociale zekerheid.

B.20.1. Zoals in B.2.2 is vermeld, beoogt de uitdrukkelijke beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen een drievoudig doel : een doel van verhoging van de werkgelegenheidsgraad, een doel dat erin bestaat de « houdbaarheid van het sociale stelsel » te waarborgen en een budgettair doel.

B.20.2. De verzoekende partijen betwisten niet dat die doelstellingen, en inzonderheid de eerste, legitiem zijn.

B.20.3. Rekening houdend met de ruime beoordelingsvrijheid waarover hij beschikt, vermocht de wetgever redelijkerwijs te oordelen dat de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen positieve gevolgen kan hebben voor het percentage gerechtigden op werkloosheidsuitkeringen dat terug aan het werk gaat en dat zij dus pertinent is ten aanzien van het doel de werkgelegenheidsgraad te verhogen.

B.21.1. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de wetgever aangeeft « bijzondere aandacht [te hebben] besteed aan het respecteren van het grondwettelijke beginsel van het recht op het leiden van een menswaardig leven, vanuit het perspectief van het recht op sociale zekerheid » (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, p. 81), en dat hij erop heeft gestaan het bestreden artikel 169 van de wet van 18 juli 2025 te laten passen « in het kader van een geheel van regeringsmaatregelen » (*ibid.*, p. 70).

B.21.2. In dat verband wordt in de parlementaire voorbereiding vermeld dat « de in deze hervorming voorziene beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkeringen […] gepaard [gaat] met substantiële compenserende maatregelen ». Volgens de wetgever zijn die maatregelen : de mogelijkheid om het bedrag van de uitkering te verhogen tijdens de eerste vergoedingsperiode, de versoepeling van de voorwaarden voor toegang tot het recht op werkloosheidsuitkeringen, het bestaan van niet-contributieve sociale uitkeringen die door de OCMW’s worden toegekend en die personen die de tijdslimiet van het recht op werkloosheidsuitkeringen bereiken, kunnen genieten, de bijkomende financiering die aan de OCMW’s wordt toegekend om de stijging te compenseren van het aantal personen die aanvragen zullen indienen om die niet-contributieve uitkeringen te genieten, het soortgelijke karakter van de bedragen van de vroegere

werkloosheidsuitkering in de derde vergoedingsperiode en van het leefloon, de versterking van de tewerkstellingskansen in de sociale economie, en het feit dat bepaalde categorieën van werklozen niet aan de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen worden onderworpen (*ibid.*, pp. 83-84).

B.21.3. Die « compenserende maatregelen » zijn elementen waarmee het Hof met name rekening houdt om te toetsen of de in B.19 bedoelde aanzienlijke achteruitgang redelijk verantwoord is ten aanzien van de in B.20.1 bedoelde doelstellingen.

B.22. Het bestaan van het recht op sociale bijstand is een element waarmee het Hof rekening houdt om na te gaan of de in B.19 bedoelde aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau van het recht op sociale zekerheid redelijk verantwoord is. Toch kan de loutere mogelijkheid om uitkeringen te genieten die onder dat recht op sociale bijstand vallen, niet volstaan om een dergelijke aanzienlijke achteruitgang te verantwoorden, anders zou de voormelde *standstill*-verplichting worden uitgehold.

B.23.1. Het niet-bestreden artikel 98 van de wet van 18 juli 2025 vervangt artikel 30 van het koninklijk besluit van 25 november 1991, dat de voorwaarden voor de toelaatbaarheid van de voltijdse werknemer tot de werkloosheidsuitkeringen regelt.

Vóór die vervanging diende de werknemer die jonger was dan 36 jaar, om tot de uitkeringen te worden toegelaten, een wachttijd van 312 arbeidsdagen (of gelijkgestelde dagen) te doorlopen in de loop van de 21 maanden die zijn uitkeringsaanvraag onmiddellijk voorafgingen; de wachttijd van de werknemer die 36 jaar tot minder dan 50 jaar oud was, diende 468 arbeidsdagen te tellen in de loop van de 33 maanden vóór zijn aanvraag; de werknemer die minstens 50 jaar oud was, diende 624 arbeidsdagen in de loop van de 42 maanden vóór zijn aanvraag aan te tonen.

Voortaan moet elke voltijdse werknemer, om tot het voordeel van de werkloosheidsuitkeringen te worden toegelaten, een wachttijd doorlopen van 312 arbeidsdagen (of gelijkgestelde dagen) in de loop van de 36 maanden die de uitkeringsaanvraag onmiddellijk voorafgaan.

B.23.2. Daaruit vloeit een versoepeling voort van de voorwaarden voor de toelaatbaarheid tot de werkloosheidsuitkeringen ten opzichte van de vroegere regelgeving. Bovendien vormt de beperking van het recht op uitkeringen tot een periode van twaalf maanden, die eventueel met maximaal twaalf maanden wordt verlengd op grond van het beroepsverleden van de werknemer, geen absoluut maximum over de volledige duur van de loopbaan. Een werknemer kan immers opnieuw worden toegelaten tot het voordeel van de werkloosheidsuitkeringen na een eerdere vergoeding, op voorwaarde dat hij opnieuw 312 arbeidsdagen aantoont in de loop van de 36 maanden die de nieuwe uitkeringsaanvraag onmiddellijk voorafgaan.

B.24.1. Artikel 114, § 3, van het koninklijk besluit van 25 november 1991, na de vervanging ervan bij het bestreden artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, bepaalt de wijze waarop het bedrag van de daguitkering wordt berekend tijdens de eerste vergoedingsperiode, rekening houdend met de gezinssituatie van de gerechtigde en met de in artikel 111 van hetzelfde koninklijk besluit vastgestelde loongrens.

Krachtens het niet-bestreden artikel 167 van de wet van 18 juli 2025 wordt de loongrens – en dus het maximumbedrag van die daguitkering – verhoogd tot 92,3956 euro (niet-geïndexeerd) tijdens de eerste drie maanden (75,8270 euro krachtens de vorige versie van het voormelde artikel 111) en tot 86,8727 euro (niet-geïndexeerd) van de vierde tot de zesde maand (voorheen 75,8270 euro). Van de zevende tot de twaalfde vergoedingsmaand is de in aanmerking genomen loongrens dezelfde als die welke werd toegepast tijdens de zevende tot de twaalfde maand onder de gelding van de vroegere regelgeving, zodat het maximumbedrag van de daguitkering niet stijgt.

Het minimumbedrag van de daguitkering, dat is vastgesteld in artikel 115 van het koninklijk besluit van 25 november 1991, wordt eveneens verhoogd « om voor de lagere lonen een zekere degressiviteit te kunnen realiseren » (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, p. 127). In essentie vloeit uit de vervanging van dat artikel 115 door het niet-bestreden artikel 171 van de wet van 18 juli 2025 voort dat het minimumbedrag van de uitkering wordt verhoogd met 10 % tijdens de eerste zes vergoedingsmaanden, en zulks voor alle gezinssituaties.

B.24.2. Daarentegen is tijdens de tweede vergoedingsperiode, zoals in B.15.3 is vermeld, de uitkering forfaitair en stemt zij overeen met het minimumdagbedrag bedoeld in artikel 115

van het koninklijk besluit van 25 november 1991, op grond van de gezinssituatie van de werknemer (artikel 114, § 4, van hetzelfde koninklijk besluit, zoals vervangen bij het bestreden artikel 169 van de wet van 18 juli 2025). Onder de gelding van de vroegere regelgeving hing het bedrag van de uitkering nog af van de laatste bezoldiging van de werknemer.

B.24.3. Uit het voorgaande vloeit voort dat het bedrag van de werkloosheidsuitkering, tijdens de eerste zes vergoedingsmaanden, wordt verhoogd voor de personen wier gemiddeld daginkomen hoger is dan de vroegere loongrens C en voor de personen wier gemiddeld daginkomen lager is dan het nieuwe minimumdagbedrag van de uitkering. Daarentegen wordt, voor de personen wier gemiddeld daginkomen lager is dan de vroegere loongrens C maar hoger is dan het nieuwe minimumbedrag, de werkloosheidsuitkering die tijdens de eerste zes maanden wordt ontvangen, niet verhoogd.

B.24.4. Ten slotte, tijdens de tweede vergoedingsperiode, met andere woorden vanaf de dertiende vergoedingsmaand, is de uitkering forfaitair en stemt zij overeen met het minimumbedrag van de uitkering dat is vastgesteld in artikel 115, § 1, eerste lid, 1°, *b)*, 2°, *b)*, en 3°, *d)* en *e),* van het koninklijk besluit van 25 november 1991, zijnde een bedrag dat lager is dan het bedrag dat werd toegekend tijdens de tweede vergoedingsperiode onder de gelding van de vroegere regelgeving. Daaruit volgt dat, over het geheel van beide vergoedingsperiodes, het totaalbedrag van de uitkeringen die een werknemer geniet, lager is dan het bedrag dat aan diezelfde werknemer zou zijn toegekend tijdens de eerste 24 vergoedingsmaanden onder de gelding van de vroegere regelgeving.

Die vaststelling past evenwel binnen de logica van het doel van de wetgever om « [de werkloosheidsuitkeringen] meer activerend te maken » (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, p. 87) teneinde de werkgelegenheidsgraad te verhogen. Het is immers niet onredelijk om te oordelen dat de toekenning van een hogere uitkering aan bepaalde categorieën van gerechtigden tijdens de eerste zes maanden, en vervolgens van een lagere uitkering tijdens de volgende maanden, de gerechtigden ertoe kan aanzetten opnieuw tot de arbeidsmarkt toe te treden.

B.25.1. Artikel 114, § 2, van het koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals vervangen bij het bestreden artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, voorziet in een reeks

afwijkingen van de beperking in de tijd van het recht op uitkeringen. De wetgever preciseert dat die afwijkingen betrekking hebben op :

« - havenarbeiders en erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders. Deze volledig werklozen hebben een beroep dat in feite vergelijkbaar is met dat van een werknemer wiens contract is geschorst als gevolg van tijdelijke werkloosheid. De rechten van tijdelijk werklozen zijn echter niet beperkt in de tijd;

- werknemers die, op het moment dat ze hun toelaatbaarheid bewijzen, de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt en een beroepsverleden van minstens 31 jaar hebben;

- werknemers die gebruikmaken van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag. Voor dat stelsel is een beroepsverleden vereist tussen 35 en 40 jaar. Bovendien is dat stelstel aan het uitdoven (behalve om medische redenen, wat maar op heel weinig werknemers van toepassing is);

- mindervalide werknemers die tewerkgesteld zijn in een beschutte werkplaats en die na de opheffing van artikel 78 met ingang van 1 juli 2004 in toepassing van de overgangsregeling verder het recht op uitkeringen behouden voor de duur van de tewerkstelling;

- werknemers aan wie na afloop van het recht op inschakelingsuitkeringen het recht op de beschermingsuitkering werd toegekend, binnen de voorwaarden voor het behoud van deze uitkering;

- werknemers die werden toegelaten tot het recht op de kunstwerkuitkering, binnen de voorwaarden voor het behoud van deze uitkering;

- werknemers van wie het recht op de kunstwerkuitkering is afgelopen en die een beroep kunnen doen op een financieel vangnet door nog voor in principe onbepaalde duur aanspraak te maken op een forfaitaire uitkering.

In overeenstemming met het regeerakkoord zal de voorwaarde van het beroepsverleden voor werknemers van 55 jaar en ouder geleidelijk worden verhoogd tot 35 jaar loopbaan in 2030.

De werknemer die niet onderworpen is aan de beperking van het recht in de tijd omdat hij een voldoende beroepsverleden bewijst op het ogenblik van zijn toelaatbaarheid, moet niet opnieuw een beroepsverleden bewijzen bij een latere toelating tot het recht op uitkeringen. De [niet-beperking] van het recht in de tijd blijft voor deze werknemer verworven » (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, p. 124).

B.25.2. Met die afwijkingen, die niet zijn aangevochten door de verzoekende partijen, heeft de wetgever rekening willen houden met verschillende bijzondere situaties door te voorzien in uitzonderingen op de beperking van het recht op uitkeringen tot een periode van twaalf maanden die eventueel wordt verlengd op grond van het beroepsverleden van de werknemer.

B.26.1. Die maatregelen passen in een budgettaire context waarmee het Hof rekening dient te houden. In haar aanbeveling C/2024/6808 van 21 oktober 2024 « inzake het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structuur- en begrotingsbeleid van België » vermeldt de Raad van de Europese Unie dat « de risico's voor de houdbaarheid van de begroting op lange termijn [hoog] zijn […] in België » (punt 20) en dat « het ontwerp van het belastingstelsel en de sociale uitkeringen negatieve financiële prikkels om te werken [creëert] en [bijdraagt] tot de lage participatiegraad op de arbeidsmarkt in België », onder meer omdat « werkloosheidsuitkeringen […] onbeperkt [zijn] in de tijd en […] geen middelentoets voor langdurig werklozen [hebben], waardoor de bestaande werkloosheidsvallen verslechteren » (punt 21). Het Internationaal Monetair Fonds is eveneens van oordeel dat het « van cruciaal belang [is] dat de begrotingstekorten blijvend worden teruggedrongen om de kwetsbaarheid voor veranderingen in het marktsentiment te verminderen, opnieuw ruimte te creëren om potentiële toekomstige schokken op te vangen, de druk op de uitgaven op lange termijn aan te pakken en uiteindelijk de kern van het Belgische sociale model, waarin solidariteit en rechtvaardigheid centraal staan, te vrijwaren », en dat « de re-integratie in de arbeidsmarkt kan worden bevorderd door de duur van werkloosheidsuitkeringen te verminderen en sociale uitkeringen te koppelen aan het inkomenspeil » (IMF, « België : conclusies van de medewerkers aan de Artikel IV-opdracht 2025 », 5 februari 2025).

B.26.2. Rekening houdend met die context, maar ook met de maatregelen die de wetgever heeft genomen om de gevolgen van de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen in zekere mate te verzachten, hetzij voor alle werknemers (versoepeling van de voorwaarden voor de toelaatbaarheid tot het recht op uitkeringen), hetzij voor sommigen van hen (verhoging van het bedrag van de uitkering tijdens de eerste zes maanden voor de in B.24.3 bedoelde personen en uitzonderingen op het beginsel van de beperking in de tijd voor de in B.25.1 bedoelde personen), is de aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau van het recht op sociale zekerheid redelijk verantwoord, wat het beginsel ervan betreft, ten aanzien van de doelstellingen om de werkgelegenheidsgraad te verhogen en de houdbaarheid van het socialezekerheidsstelsel op lange termijn te waarborgen.

B.26.3. De toetsing aan artikel 23 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 9 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten

alsook met deel I, leden 1, 9, 10, 12, 13, 24 en 30, en de artikelen 1, 9, 10 en 12 van het herziene Europees Sociaal Handvest, leidt niet tot een andere conclusie.

B.26.4. Het eerste middel in de zaak nr. 8540 en het eerste onderdeel van het eerste middel in de zaak nr. 8577 zijn niet gegrond.

In zoverre het uitdrukkelijk in de beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkeringen voorziet, schendt het bestreden artikel 169 van de wet van 18 juli 2025 artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet niet.

b) Artikel 169 van de wet van 18 juli 2025 ten aanzien van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet

B.27. De verzoekende partij in de zaak nr. 8547 leidt een eerste middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, in zoverre die bepaling, zonder redelijke verantwoording, twee vergelijkbare categorieën van personen op verschillende wijze zou behandelen : enerzijds, de gerechtigden die werden toegelaten tot het recht op de kunstwerkuitkering, wier recht op uitkeringen niet wordt beperkt in de tijd, en, anderzijds, alle andere gerechtigden die de uitzondering op de beperking in de tijd van hun recht op uitkeringen niet genieten.

B.28. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet waarborgen het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.29.1. Artikel 114, § 2, eerste lid, 6° en 7°, van het koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals vervangen bij artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, bepaalt dat, in afwijking van artikel 114, § 1, van hetzelfde koninklijk besluit, het recht op uitkeringen niet wordt beperkt in de tijd voor de werknemer die werd toegelaten tot het recht op de kunstwerkuitkering bedoeld in artikel 27, 24°, van dat koninklijk besluit, onder de voorwaarden voor het behoud van die uitkering (6°), alsook voor de werknemer van wie het recht op de kunstwerkuitkering is afgelopen en die met toepassing van artikel 114*bis* van hetzelfde koninklijk besluit aanspraak kan maken op een forfaitaire uitkering (7°).

Tot het voordeel van de kunstwerkuitkering, die zich onderscheidt van de werkloosheidsuitkering, kan enkel de « kunstwerker », in de zin van artikel 27, 21°, van het koninklijk besluit van 25 november 1991, met andere woorden de « werknemer die door de Kunstwerkcommissie als dusdanig is erkend en die beschikt over een geldig individueel kunstwerkattest », worden toegelaten.

B.29.2. Het Hof wordt verzocht de situatie van de werknemers wier recht op uitkeringen niet wordt beperkt in de tijd omdat zij kunstwerkers zijn die werden toegelaten tot het recht op de kunstwerkuitkering of die, nadat zij die kunstwerkuitkering hebben genoten, aanspraak kunnen maken op een forfaitaire uitkering, te vergelijken met de situatie van de werknemers wier recht op werkloosheidsuitkeringen wordt beperkt in de tijd omdat zij geen kunstwerkers zijn.

B.29.3. Het verschil in behandeling berust op de hoedanigheid van kunstwerker die gerechtigd is op een kunstwerkuitkering. Dat criterium van onderscheid is objectief.

B.29.4. Wat de situatie van kunstwerkers betreft, wordt in de parlementaire voorbereiding vermeld :

« De kunstwerkers zijn voorwerp van een bijzondere regeling die voor deze specifieke beroepsgroep tot stand is gekomen (KB van 30 juli 2022), waarbij een andere behandeling wordt gerechtvaardigd door de onzekere tewerkstellingssituatie die zich kenmerkt door de afwisseling tussen betaalde en niet betaalde periodes, [kortetermijncontracten] of contracten met een taakloon, onzichtbaar werk en een diversiteit aan werkgevers, waar krachtens het regeerakkoord niet aan wordt geraakt.

Door hun profiel zijn er voor deze werknemers minder kansen op tewerkstelling, waardoor zij niet altijd het bewijs van 78 dagen effectieve tewerkstelling vereist voor de verlenging van het statuut kunnen aantonen. Het is dus opportuun hen ook na afloop van de periode waarvoor kunstwerkuitkeringen werden ontvangen verder te ondersteunen. De toegekende forfaitaire werkloosheidsuitkering is niet beperkt in duur, maar niet onvoorwaardelijk. De werknemer die deze geniet blijft onderworpen aan de controle op de beschikbaarheid en er geldt geen afwijking op het vlak van de criteria van de passende dienstbetrekking » (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, p. 76).

B.29.5. De wetgever vermocht redelijkerwijs te oordelen dat het recht op uitkeringen van die categorie van werknemers niet moest worden beperkt in de tijd, rekening houdend met de onzekerheid van hun tewerkstellingssituatie, die verband houdt met de bijzondere aard van hun beroepsprestaties, en met de specifieke moeilijkheden die zij kunnen ondervinden om het bewijs te leveren van de bij artikel 182, § 2, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 vereiste 78 dagen effectieve tewerkstelling teneinde de periode te verlengen waarin zij de kunstwerkuitkering kunnen genieten. Voor het overige, hoewel de forfaitaire uitkering niet wordt beperkt in de tijd, blijven de betrokken kunstwerkers, om ze te genieten, ertoe gehouden de voorwaarden ervan te vervullen, met name de verplichting om actief naar werk te zoeken en elke passende dienstbetrekking te aanvaarden, in de zin van de artikelen 22 tot 32*quater* van het ministerieel besluit van 26 november 1991 « houdende toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering ».

B.29.6. Uit het voorgaande vloeit voort dat het verschil in behandeling redelijk verantwoord is.

B.30. Het eerste middel in de zaak nr. 8547 is niet gegrond.

B.31. De verzoekende partij in de zaak nr. 8547 leidt een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, in zoverre die bepaling, zonder redelijke verantwoording, zou voorzien in een verschillende behandeling van, enerzijds, de gerechtigde die zijn recht op werkloosheidsuitkeringen behoudt na afloop van de in artikel 114, § 1, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 bedoelde periode omdat hij een opleiding volgt ter voorbereiding op een tewerkstelling in de kritische zorgfuncties als verpleegkundige of zorgkundige, waarvoor de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling een vrijstelling toekent, en, anderzijds, de gerechtigde die, omdat hij een opleiding volgt ter voorbereiding op een ander

soort van tewerkstelling, zijn recht op werkloosheidsuitkeringen tijdens de duur van die opleiding niet kan behouden.

B.32.1. Artikel 114, § 2/1, van het koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals ingevoegd bij artikel 169 van de wet van 18 juli 2025, bepaalt dat de gerechtigde die, bij het verstrijken van de periode waarvoor zijn recht op uitkeringen werd toegekend, een opleiding volgt ter voorbereiding op een tewerkstelling in de kritische zorgfuncties als verpleegkundige of zorgkundige, waarvoor de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling een vrijstelling toekent, het recht op uitkeringen behoudt voor de ononderbroken duur van die opleiding, beperkt tot een periode die een jaar na afloop van de normale totale minimumduur van de opleiding eindigt en in ieder geval tot uiterlijk vijf jaar te rekenen vanaf het ogenblik waarop de opleiding werd aangevat.

B.32.2. Het bekritiseerde verschil in behandeling berust op het soort van opleiding dat wordt gevolgd door de gerechtigde op werkloosheidsuitkeringen. Dat criterium is objectief.

B.32.3. Om te verantwoorden dat enkel de gerechtigden die een opleiding volgen ter voorbereiding op een tewerkstelling in de kritische zorgfuncties als verpleegkundige of zorgkundige, een verlenging van hun recht op uitkeringen tijdens de duur van die opleiding genieten, wordt in de parlementaire voorbereiding vermeld :

« De uitzondering op de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen ten voordele van werkzoekenden die een opleiding volgen in voorbereiding op een tewerkstelling als verpleegkundige of zorgkundige, vindt haar grond in het bijzondere belang van de zorgsector binnen de samenleving. Hoewel ook andere sectoren kampen met krapte, heeft het personeelstekort in de zorg directe gevolgen voor mensenlevens.

De toegang tot kwaliteitsvolle en continue gezondheidszorg en geneeskundige bijstand behoort tot de door de Grondwet beschermde sociale rechten en vormt een essentieel element van het recht op gezondheid, zoals erkend in internationale verdragen.

De kritieke personeelskrapte binnen de zorgsector vormt een directe bedreiging voor deze rechten en verantwoordt een gedifferentieerde beleidsbenadering. De regering riskeert het bestaande niveau van bescherming van de gezondheid van de bevolking immers te verlagen indien zij binnen de hervorming van de werkloosheid geen gerichte maatregelen zou treffen om de vlotte instroom of overgang naar de kritische zorgfuncties van verpleegkundige of zorgkundige voor werkzoekenden te vrijwaren.

De gezondheidszorg kampt met een groot tekort aan arbeidskrachten. Op een totale tewerkstelling van 433.000 personen (cijfers RSZ met betrekking tot het 3de kwartaal van

2023), heeft de sector momenteel onder andere een tekort aan 25.000 verpleegkundigen. Ook het tekort aan zorgkundigen is nijpend. Het betreft 2 kritische zorgfuncties die samen ongeveer de helft van alle personen in een zorgberoep uitmaken.

Dit houdt grote risico's in voor de volksgezondheid op het vlak van de continuïteit van de gezondheidszorg en de bescherming van het recht op gezondheid van de bevolking.

De omvang van het tekort in de sector is structureel en alomtegenwoordig. Het treft alle gewesten van ons land – waar tekorten in andere sectoren soms van gewest tot gewest verschillen –, en is ook een internationaal gegeven. Dit tekort is misschien wel het meest kritieke fenomeen op de huidige wereldwijde arbeidsmarkt. Dit soort structurele tekorten die alle regio's en alle landen treffen, en die moeilijk op korte termijn op te vangen zijn, verantwoorden specifieke stimulerende maatregelen.

De oorzaken voor dit tekort zijn kwalitatief en kwantitatief van aard, bovendien heeft ook de vergrijzing van de werknemers in de sector een significant aandeel in de problematiek, zoals blijkt uit een studie van de RVA ' Vrijstellingen voor beroepsopleidingen en hun impact op knelpuntsectoren ' van 22 april 2025. Uit de analyse van de resultaten van de uitstroom uit deze opleidingen naar werk in de gezondheidssector blijkt een bijzonder positief resultaat. Zowel op het vlak van het aantal werklozen dat zo in de bestudeerde periode doorstroomde naar effectieve tewerkstelling in de sector (4957 personen) als op het vlak van het gemiddeld aantal dagen dat in het opvolgingsjaar werd gewerkt door de uitstromers die in de gezondheidszorg zijn gaan werken (80 % van het maximale werkvolume). In maand 12 van de opvolgingsperiode was 85 % van de werklozen die van een vrijstelling naar een baan in de gezondheidszorg waren gegaan aan het werk, significant beter dan het gemiddelde. De uitstromers vonden bovendien een bijzonder stabiel loopbaantraject in de maanden na het einde van hun vrijstelling.

De zorgsector heeft 2 keer het gemiddeld aandeel van werknemers met een vrijstelling in hun gelederen. Dat komt doordat een opleiding onder vrijstelling een veelgebruikt – en bijzonder effectief – middel blijkt te zijn om arbeidskrachten te leveren aan deze sector.

De geviseerde opleiding tot verpleegkundige, tot slot, is een uitzonderlijk lange opleiding. Het betreft een vierjarige bachelor, terwijl de gemiddelde duur van een opleiding tot een knelpuntberoep slechts 9,41 maanden bedroeg in 2024.

De combinatie van deze factoren maakt dat de kritische zorgfuncties van verpleegkundige en zorgkundige zich wezenlijk onderscheiden. De gevolgen van arbeidskrapte gaan doorgaans niet gepaard met zulke ernstige maatschappelijke risico's en mogelijke gevolgen voor grondrechten van burgers. Het huidige onderscheid berust derhalve op een objectief criterium en is redelijk verantwoord in het licht van het gelijkheidsbeginsel en het beginsel van niet-discriminatie zoals gewaarborgd in artikel 10 en 11 van de Grondwet » (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, pp. 76-78).

B.32.4. Het doel van de wetgever om de overgang van gerechtigden naar kritische zorgfuncties te bevorderen door ze aan te moedigen een opleiding te beginnen die leidt tot een tewerkstelling als verpleegkundige of zorgkundige, is legitiem.

B.32.5. Dat doel kan redelijkerwijs verantwoorden dat personen die dergelijke opleidingen beginnen, bij wijze van stimulans een verlenging van hun recht op werkloosheidsuitkeringen kunnen verkrijgen tijdens de duur van die opleidingen.

B.33. Zoals blijkt uit de parlementaire voorbereiding, worden ook andere sectoren die van bijzonder belang zijn binnen de samenleving geconfronteerd met een structureel tekort aan arbeidskrachten, op het gehele Belgische grondgebied (zie onder meer *Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/013, pp. 16, 23, 63, 86-87; DOC 56-0909/017, p. 20; DOC 56-0909/024, p. 15). De opleidingen die leiden tot de functies van verpleegkundige of zorgkundige, zijn overigens evenmin de enige opleidingen die lang zijn ten opzichte van de gemiddelde duur van een opleiding die voorbereidt op een knelpuntberoep. Uit de in B.32.3 vermelde parlementaire voorbereiding blijkt echter dat de wetgever van oordeel was dat die factoren (structureel tekort over het hele grondgebied, verstrekkende gevolgen voor de bescherming van de bevolking en uitzonderlijk lange opleidingen), zowel elk afzonderlijk als gecombineerd, specifiek voor de kritische functies van zorgkundige of verpleegkundige zwaarder doorwegen. Hoewel uit de studie van de RVA die in de parlementaire voorbereiding is aangehaald blijkt dat de vrijstellingen voor een opleiding die voorbereidt op een knelpuntberoep, over het geheel genomen allemaal een positieve invloed hebben – weliswaar in veranderlijke mate – op de terugkeer naar werk van de gerechtigden die ze hebben verkregen, althans in de (knelpunt)sectoren van de gezondheidszorg, de bouw, het onderwijs en het vervoer over de weg, kon de wetgever in het licht van de met name in B.26.1 reeds vermelde budgettaire context, bijgevolg redelijkerwijze ervoor kiezen om enkel aan de gerechtigde die een opleiding volgt ter voorbereiding op een tewerkstelling in de kritische zorgfuncties als verpleegkundige of zorgkundige de mogelijkheid te bieden zijn recht op werkloosheidsuitkeringen tijdens de duur van de opleiding te behouden.

B.34.1. Uit het voorgaande vloeit voort dat het verschil in behandeling redelijk verantwoord is.

B.34.2. Het tweede middel in de zaak nr. 8547 is niet gegrond.

2. *Wat betreft de inkorting van de periode waarin inschakelingsuitkeringen worden toegekend (artikel 142 van de wet van 18 juli 2025)*

B.35. De verzoekende partijen in de zaak nr. 8577 leiden een tweede onderdeel van een eerste middel af uit de schending, door artikel 142 van de wet van 18 juli 2025, van de in B.17.1 tot B.17.3 aangehaalde toetsingsnormen, in zoverre de inkorting van 36 tot 12 maanden van de periode waarin inschakelingsuitkeringen worden toegekend, zonder redelijke verantwoording een aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau van het recht op sociale zekerheid met zich mee zou brengen.

B.36.1. De « inschakelingsuitkeringen » zijn uitkeringen die de jonge werknemer kan genieten als volledig werkloze die, in de regel, minder dan 25 jaar oud is en die aan verschillende andere voorwaarden voldoet (artikel 36 van het koninklijk besluit van 25 november 1991). Hij kan die uitkeringen niet genieten vóór de beëindiging van de voltijdse en van de deeltijdse leerplicht (artikel 63, § 1, eerste lid, 1°, van hetzelfde koninklijk besluit).

B.36.2. Vóór de vervanging ervan bij het bestreden artikel 142 van de wet van 18 juli 2025 bepaalde artikel 63, § 2, eerste lid, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 dat het recht op inschakelingsuitkeringen werd beperkt tot een periode van 36 maanden, gerekend van datum tot datum, vanaf de dag waarop het recht voor het eerst werd toegekend krachtens artikel 36.

In bepaalde gevallen kon die periode van 36 maanden worden verlengd met toepassing van artikel 63, § 2, van het voormelde koninklijk besluit.

B.36.3. Het bestreden artikel 142 van de wet van 18 juli 2025 vervangt artikel 63, §§ 2 en 3, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 door de volgende tekst :

« § 2. Het recht op inschakelingsuitkeringen is beperkt tot een éénmalige periode van 12 maanden, gerekend van datum tot datum, vanaf de dag waarop het recht voor het eerst wordt toegekend krachtens artikel 36.

§ 3. De periode van 12 maanden, vastgesteld overeenkomstig paragraaf 2, loopt niet tijdens de duur van de volgende gebeurtenissen :

1° een werkhervatting als voltijdse werknemer;

2° een werkhervatting als deeltijdse werknemer met behoud van rechten waarvoor de inkomensgarantie-uitkering niet is toegekend;

3° een werkhervatting als vrijwillig deeltijdse werknemer die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 33, 1°, voor zover de werknemer tijdens deze tewerkstelling geen uitkeringen werden toegekend;

4° de arbeidsdagen bedoeld in artikel 37 die niet gelegen zijn in [een in] de bepalingen onder 1°, 2° en 3° bedoelde tewerkstelling en waarvoor geen aanvullende uitkering werd toegekend;

5° de periode waarin de werknemer een moederschapsuitkering geniet, de periode van arbeidsverbod bedoeld in artikel 39, tweede lid, van de arbeidswet van 16 maart 1971 of de periode in het kader van het vaderschaps- of het adoptieverlof bedoeld in artikel 30, § 2, of 30*ter* van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten;

6° de periode waarvoor de werknemer een uitkering heeft ontvangen ingevolge de Belgische wetgeving inzake de ziekte- of invaliditeitsverzekering, de schadeloosstelling voor arbeidsongevallen, ongevallen op de weg naar en van het werk en beroepsziekten of krachtens een andere regeling inzake sociale zekerheid, een prestatie wegens een arbeidsongeschiktheid of een invaliditeit heeft genoten. Er wordt hierbij geen rekening gehouden met periodes waarin de werknemer tegelijkertijd een inschakelingsuitkering heeft genoten;

7° voor zover de ononderbroken duur van de gebeurtenis ten minste drie maanden bedraagt : de uitoefening van een beroep waardoor de werknemer niet onder de sociale zekerheid, sector werkloosheid, valt, voor zover voor die periode geen uitkeringen werden toegekend.

Voor de toepassing van het eerste lid, 1°, 2° en 3° wordt evenwel geen rekening gehouden met de in deze periode gelegen dagen die niet als gelijkgestelde dagen in aanmerking kunnen worden genomen.

De jonge werknemer, die bij het verstrijken van de periode van 12 maanden, bedoeld in paragraaf 2, in voorkomend geval verlengd in toepassing van de vorige leden, een inkomensgarantie-uitkering geniet als deeltijdse werknemer met behoud van rechten, waarbij de referte-uitkering bedoeld in artikel 131*bis*, § 2*bis*, een inschakelingsuitkering betreft, kan het recht op uitkeringen behouden tot aan het einde van de ononderbroken periode van deeltijdse tewerkstelling met behoud van rechten op voorwaarde dat de deeltijdse arbeidsregeling gedurende de volledige ononderbroken periode van de tewerkstelling normaal gemiddeld per week ten minste 19 uur bedraagt of ten minste de helft bedraagt van het normaal gemiddeld wekelijks aantal arbeidsuren van de maatpersoon.

Het eerste lid is niet van toepassing tijdens de periode waarin de jonge werknemer, overeenkomstig het derde lid, het recht op de inkomensgarantie-uitkering behoudt ».

B.36.4. Uit die vervanging vloeit voort dat de periode waarvoor de inschakelingsuitkeringen worden toegekend, vermindert van 36 naar 12 maanden, periode die eventueel wordt verlengd overeenkomstig artikel 63, § 3, van het koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals vervangen bij het bestreden artikel 142 van de wet van 18 juli 2025.

B.36.5. Daarentegen heeft de wet van 18 juli 2025 het dagbedrag van de inschakelingsuitkering, dat is vastgesteld in artikel 124 van het koninklijk besluit van 25 november 1991, niet gewijzigd. Krachtens die bepaling is het dagbedrag van die uitkering forfaitair en hangt het af van de leeftijd en de gezinssituatie van de gerechtigde.

B.37. Net zoals het recht op werkloosheidsuitkeringen valt het recht op inschakelingsuitkeringen onder het recht op sociale zekerheid bedoeld in artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet, dat een *standstill*-verplichting bevat die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, in aanzienlijke mate vermindert zonder redelijke verantwoording.

B.38. Krachtens het bestreden artikel 142 van de wet van 18 juli 2025 wordt de duur van het recht op inschakelingsuitkeringen verminderd met twee derde, hetgeen een aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau van het recht op sociale zekerheid met zich meebrengt – zoals ook de afdeling wetgeving van de Raad van State heeft opgemerkt (RvSt, advies nr. 77.696/2-3-16-VR van 11 mei 2025, pp. 90 en 94-95).

B.39. De vermindering van de duur van het recht op inschakelingsuitkeringen streeft het in B.2.2 aangehaalde drievoudige legitieme doel na. De wetgever vermeldt overigens :

« Het consequent aanwenden van de werkloosheidsverzekering als een activerend arbeidsmarktinstrument door een beperking in de tijd van het recht op uitkeringen met een versterkt degressief verloop is niet te verenigen met het behouden van een recht op inschakelingsuitkeringen gedurende een periode van 3 jaar (en tal van uitzonderingen).

De toegang tot deze uitkeringen, waarvoor geen tewerkstellingsperiode vereist is, moet eveneens worden gedynamiseerd, opgewaardeerd en vooral gericht worden op een snelle inschakeling op de arbeidsmarkt.

De inschakelingsuitkeringen worden, in lijn met de hervorming van de werkloosheidsuitkeringen, beperkt tot 1 jaar en de diplomavereiste wordt ook van toepassing op aanvragers vanaf 21 jaar » (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, p. 79).

B.40. Om te bepalen of de aanzienlijke achtergang van het beschermingsniveau van het recht op inschakelingsuitkeringen redelijk verantwoord is ten aanzien van dat drievoudige doel, houdt het Hof rekening met de budgettaire context die in B.26.1 in herinnering is gebracht, alsook met de door de wetgever opgesomde « compenserende maatregelen », namelijk : de beperking van de beroepsinschakelingstijd tot 156 dagen, het schrappen van de uitsluiting van dagen gelegen tussen het einde van het schooljaar en 1 augustus voor de berekening van de beroepsinschakelingstijd, de afschaffing van de verplichting om studies die het recht openen te bewijzen, alsook het bestaan van niet-contributieve sociale uitkeringen die worden toegekend door de OCMW's, waarvan de bedragen soortgelijk zijn aan het bedrag van de inschakelingsuitkering (*ibid.* pp. 84-86).

B.41. Zoals in B.22 is vermeld, volstaat het loutere bestaan van socialebijstandsuitkeringen niet om een aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau van het recht op sociale zekerheid te verantwoorden.

B.42.1. Artikel 36, § 1, eerste lid, 4°, van het koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals vervangen bij het niet-bestreden artikel 102 van de wet van 18 juli 2025, bepaalt dat de jonge werknemer, om te worden toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen, een beroepsinschakelingstijd moet doorlopen die 156 dagen omvat. Vóór de voormelde vervanging voorzag die bepaling erin dat de beroepsinschakelingstijd 310 dagen omvatte. De duur van de beroepsinschakelingstijd wordt dus met de helft verminderd.

B.42.2. Bovendien wordt voor het vervullen van de beroepsinschakelingstijd rekening gehouden met de arbeidsdagen en gelijkgestelde dagen, alsook met de dagen waarop arbeidsprestaties werden verricht ter uitvoering van een arbeidsovereenkomst voor studenten waarbij geen inhoudingen voor sociale zekerheid werden verricht, voor zover zij gelegen zijn na het einde van het jaar van de in artikel 36, § 1, eerste lid, 3°, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 bedoelde studies (artikel 36, § 2, 1°, van hetzelfde koninklijk besluit). Vroeger werd enkel rekening gehouden met de dagen die waren gelegen na 31 juli volgend op het einde van de studies.

B.42.3. Uit het voorgaande vloeit voort dat, wat de beroepsinschakelingstijd betreft, de voorwaarden voor de toelaatbaarheid tot de inschakelingsuitkeringen worden versoepeld, en

dat jonge werknemers de inschakelingsuitkeringen sneller kunnen ontvangen dan onder de gelding van de vroegere regelgeving.

B.43. Rekening houdend met hetgeen voorafgaat, is het niet onredelijk dat de duur van het recht op inschakelingsuitkeringen, waarvoor geen enkele arbeidsdag of gelijkgestelde dag moet worden bewezen maar waarvoor het in essentie volstaat dat de jongere is ingeschreven als werkzoekende en actief naar werk heeft gezocht tijdens de beroepsinschakelingstijd, wordt afgestemd op de minimumduur van het recht op werkloosheidsuitkeringen.

B.44. De aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau van het recht op sociale zekerheid die teweeg wordt gebracht door het beginsel van de beperking tot twaalf maanden van de periode waarin het recht op inschakelingsuitkeringen wordt toegekend, is redelijk verantwoord.

De toetsing aan artikel 23 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 9 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten alsook met deel I, leden 1, 9, 10, 12, 13, 24 en 30, en de artikelen 1, 9, 10 en 12 van het herziene Europees Sociaal Handvest, leidt niet tot een andere conclusie.

B.45. Het tweede onderdeel van het eerste middel in de zaak nr. 8577 is niet gegrond.

In zoverre het voorziet in het beginsel van de beperking tot twaalf maanden van de periode waarin het recht op inschakelingsuitkeringen wordt toegekend, schendt artikel 142 van de wet van 18 juli 2025 artikel 23 van de Grondwet niet.

3. *Wat betreft de « overgangsregeling » (artikelen 212 en 216 van de wet van 18 juli 2025)*

B.46. Zoals in B.2.1 is vermeld, regelen de artikelen 207 tot 216 van de programmawet van 18 juli 2025 de inwerkingtreding van hoofdstuk 1 van titel 5 van die wet, en voeren zij volgens de wetgever een « overgangsperiode » in die als een « overgangsregeling » wordt voorgesteld (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, pp. 71-72).

B.47. Artikel 215 van de wet van 18 juli 2025 bepaalt :

« Het recht op werkloosheidsuitkeringen dat in toepassing van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991 werd toegekend, wordt vanaf de datum van de inwerkingtreding van deze wet van rechtswege omgezet naar een beperkt recht op werkloosheidsuitkeringen, dat inzonderheid onderworpen is aan de bepalingen van de artikelen 210, 211 en 212.

[…]

De wijzigingen bedoeld in de onderhavige afdeling gelden zonder dat de werknemer opgeroepen moet worden om gehoord te worden en de toekenning van de uitkering voor een in de tijd beperkte duur wordt meegedeeld aan de werknemer ».

B.48. De niet-bestreden artikelen 210 en 211 van de wet van 18 juli 2025, waarnaar het voormelde artikel 215 verwijst, regelen respectievelijk de situatie van de werknemer die tijdelijk wordt toegelaten tot de uitkeringen met toepassing van artikel 84 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 en de situatie van de werknemer die is vrijgesteld van de verplichting om beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt.

B.49. Artikel 212 van de wet van 18 juli 2025, waarnaar het voormelde artikel 215 eveneens verwijst, bepaalt :

« § 1. De werknemer die, in toepassing van artikel 30, 32 of 33 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026, vóór 1 maart 2026 tot het recht op uitkeringen werd toegelaten en die nog toelaatbaar is op basis van artikel 42 van het voormelde koninklijk besluit, zoals van toepassing tot 28 februari 2026, behoudt dit recht op uitkeringen onder de hierna vermelde voorwaarden, ten laatste tot 30 juni 2030.

De duur van het recht op uitkeringen voor de werknemers bedoeld in het eerste lid, wordt in functie van de vergoedingsperiode bedoeld in artikel 114 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026, beperkt tot :

1° 24 maanden, indien de werknemer op 30 juni 2025 wordt vergoed volgens de eerste vergoedingsperiode en bovendien minstens vijf jaar beroepsverleden heeft;

2° 12 maanden, verhoogd met een maand per periode van beroepsverleden van 104 arbeidsdagen of gelijkgestelde dagen, of 104 halve arbeidsdagen of gelijkgestelde dagen indien het gaat om een toelating in toepassing van artikel 33 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, met een maximum van in totaal 24 maanden, indien de werknemer op 30 juni 2025 wordt vergoed volgens de eerste vergoedingsperiode, maar geen vijf jaar beroepsverleden heeft;

3° 12 maanden, indien de werknemer op 30 juni 2025 wordt vergoed volgens de tweede vergoedingsperiode;

4° 9 maanden, indien de werknemer op 30 juni 2025 wordt vergoed volgens de derde vergoedingsperiode en op de datum van 31 december 2024 in totaal minder dan 2.496 volle of halve uitkeringen heeft ontvangen in toepassing van artikel 100 of 103 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991;

5° 8 maanden, indien de werknemer op 30 juni 2025 wordt vergoed volgens de derde vergoedingsperiode en op de datum van 31 december 2024 in totaal minstens 2.496, maar minder dan 6.240 volle of halve uitkeringen heeft ontvangen in toepassing van artikel 100 of 103 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991;

6° 6 maanden, indien de werknemer op 30 juni 2025 wordt vergoed volgens de derde vergoedingsperiode en op de datum van 31 december 2024 in totaal minstens 6.240 volle of halve uitkeringen heeft ontvangen in toepassing van artikel 100 of 103 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991.

Voor de toepassing van het tweede lid op de werknemer die op 30 juni 2025 niet effectief werkloosheidsuitkeringen geniet, ofwel omdat hij voor het eerst uitkeringen vraagt na deze datum, ofwel omdat er op die datum een onderbreking loopt in de zin van artikel 138, eerste lid, 3°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991 die het gevolg is van een tewerkstelling als loontrekkende of een vestiging als zelfstandige in hoofdberoep, wordt er rekening gehouden met de datum van de eerste nieuwe uitkeringsaanvraag bedoeld in artikel 133, § 1, 1° of 2°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991.

Het beroepsverleden bedoeld in het tweede lid, wordt berekend overeenkomstig artikel 214.

De periode bedoeld in het tweede lid loopt vanaf :

1° de datum van de eerste nieuwe uitkeringsaanvraag, bedoeld in artikel 133, § 1, 1° of 2°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991 die het gevolg is van een tewerkstelling als loontrekkende of een vestiging als zelfstandige in hoofdberoep, en die gelegen is na 1 juli 2025;

2° 1 juli 2025, in de andere gevallen.

De werknemer bedoeld in deze paragraaf die tijdens de periode vanaf 1 juli 2025 tot 28 februari 2026 de voorwaarden vervult van artikel 116, § 1, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026, heeft nog recht op uitkeringen vanaf de datum van zijn nieuwe uitkeringsaanvraag, bedoeld in artikel 133, § 1, 2°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, gedurende een periode van :

1° 24 maanden, indien de werknemer op 30 juni 2025 minstens vijf jaar beroepsverleden heeft;

2° 12 maanden, verhoogd met een maand per periode van beroepsverleden van 104 arbeidsdagen of gelijkgestelde dagen, of 104 halve arbeidsdagen of gelijkgestelde dagen indien het gaat om een toelating in toepassing van artikel 33 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, met een maximum van in totaal 24 maanden, indien de werknemer op 30 juni 2025 geen vijf jaar beroepsverleden heeft.

Tijdens de periode waarvoor de werknemers bedoeld in deze paragraaf het recht op uitkeringen behouden, wordt het bedrag van de uitkering verder bepaald in toepassing van artikel 114, §§ 1, 2, 3, 4, 5, 5*bis* en 7, artikel 116, §§ 2 en 4, en artikel 118, §§ 1 en 2, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026.

In geval de periode waarin het recht op uitkeringen wordt behouden, door de toepassing van artikel 116, § 2, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026, wordt verlengd, eindigt de periode waarin dat recht op uitkeringen wordt behouden, in ieder geval uiterlijk twaalf maanden na het einde van het recht zoals bepaald in toepassing van het tweede tot zesde lid, in voorkomend geval beperkt tot 30 juni 2030.

De werknemer bedoeld in het tweede lid, 6°, voor wie het recht op uitkeringen in toepassing van de vorige leden een einde neemt tussen 1 januari 2026 en 28 februari 2026 en die een nieuwe uitkeringsaanvraag indient in diezelfde periode, kan slechts opnieuw uitkeringen genieten indien hij voldoet aan de voorwaarden van artikel 30 of 33 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991 zoals van toepassing tot 28 februari 2026.

Voor de toepassing van het negende lid wordt, in afwijking van artikel 38 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991 zoals van toepassing tot 28 februari 2026, geen rekening gehouden met dagen waarvoor een uitkering als volledig werkloze bedoeld in artikel 27, 1°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, werd toegekend.

§ 2. In afwijking van paragraaf 1, behoudt de werknemer die op 30 juni 2025 de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt en een voldoende beroepsverleden heeft, bepaald overeenkomstig artikel 214, het recht op uitkeringen, zonder dat de beperking in de tijd bedoeld in artikel 114, § 1, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991 vanaf 1 maart 2026 van toepassing is.

Voor de toepassing van het eerste lid op de werknemer die op 30 juni 2025 niet effectief werkloosheidsuitkeringen geniet, ofwel omdat hij voor het eerst uitkeringen vraagt na deze datum, ofwel omdat er op die datum een onderbreking loopt in de zin van artikel 138, eerste lid, 3°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991 die het gevolg is van een tewerkstelling als loontrekkende of een vestiging als zelfstandige in hoofdberoep, wordt er rekening gehouden met de datum van de eerste nieuwe uitkeringsaanvraag bedoeld in artikel 133, § 1, 1° of 2°, van het voormelde koninklijk besluit.

De werknemer bedoeld in deze paragraaf heeft recht op het volgende dagbedrag :

1° in het geval de werknemer op 30 juni 2025 vergoed wordt overeenkomstig de eerste vergoedingsperiode, bedoeld in artikel 114 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026 :

a) gedurende de rest van die periode, zoals bepaald op basis van de artikelen 114 en 116, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026, het bedrag in functie van de fase van de eerste vergoedingsperiode waarin de werknemer zich bevindt;

b) daarna, gedurende een periode gelijk aan het verschil tussen 24 maanden en het gedeelte van de eerste vergoedingsperiode dat gelegen is na 30 juni 2025 of, indien van toepassing, na

de datum bedoeld in het tweede lid, het bedrag dat overeenstemt met de eerste fase van de tweede vergoedingsperiode, bedoeld in artikel 114 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026;

c) daarna het bedrag bedoeld in artikel 115, § 1, eerste lid, 1°, *b)*, 2°, *b)* of 3°, *d)*, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing vanaf 1 maart 2026;

2° in het geval de werknemer op 30 juni 2025 vergoed wordt overeenkomstig de tweede vergoedingsperiode, bedoeld in artikel 114 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026 :

a) gedurende 12 maanden, het bedrag dat overeenstemt met de fase van de tweede vergoedingsperiode waarin de werknemer zich bevindt op 30 juni 2025;

b) daarna het bedrag bedoeld in artikel 115, § 1, eerste lid, 1°, *b)*, 2°, *b)*, of 3°, *d)*, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing vanaf 1 maart 2026;

3° in het geval de werknemer op 30 juni 2025 vergoed wordt overeenkomstig de derde vergoedingsperiode, bedoeld in artikel 114 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026 :

a) tot 28 februari 2026 : het bedrag bedoeld in artikel 114, § 3, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026;

b) vanaf 1 maart 2026 : het bedrag bedoeld in artikel 115, § 1, eerste lid, 1°, *b)*, 2°, *b)* of 3°, *d)*, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing vanaf 1 maart 2026.

Voor de toepassing van het derde lid op de werknemer die op 30 juni 2025 niet effectief werkloosheidsuitkeringen geniet, ofwel omdat hij voor het eerst uitkeringen vraagt na deze datum, ofwel omdat er op die datum een onderbreking loopt in de zin van artikel 138, eerste lid, 3°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991 die het gevolg is van een tewerkstelling als loontrekkende of een vestiging als zelfstandige in hoofdberoep, wordt er rekening gehouden met de datum van de eerste nieuwe uitkeringsaanvraag bedoeld in artikel 133, § 1, 1° of 2°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991.

Tijdens de periode waarvoor de werknemer bedoeld in deze paragraaf het recht op uitkeringen [behoudt], wordt het bedrag van de uitkering verder bepaald in toepassing van artikel 114, §§ 1, 2, 3, 4, 5, 5*bis* en 7, artikel 116, §§ 2 en 4, en artikel 118, §§ 1 en 2, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 28 februari 2026.

§ 3. De bepalingen van paragraaf 2 zijn van toepassing op de werknemer die een voldoende beroepsverleden bewijst, zonder de leeftijd van 55 jaar te hebben bereikt.

Zijn recht op uitkeringen wordt evenwel beperkt in toepassing van paragraaf 1.

§ 4. De paragrafen 1 tot 3 zijn niet meer van toepassing indien de werknemer, wanneer hij na een onderbreking bedoeld in artikel 138, eerste lid, 3°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, vanaf 1 maart 2026 een uitkeringsaanvraag indient als volledig werkloze voor alle dagen van de week, de toelaatbaarheidsvoorwaarden van artikel 30 of 33,

van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing vanaf 1 maart 2026, vervult ».

B.50. Teneinde het « voldoende beroepsverleden » in de zin van artikel 212 van de wet van 18 juli 2025 te bepalen, wordt verwezen naar artikel 214 van dezelfde wet, dat bepaalt :

« Voor de toepassing van de artikelen 212 en 213 wordt het beroepsverleden berekend volgens de bepalingen van dit artikel.

Voor de toepassing van de artikelen 212, §§ 2 en 3, en 213, tweede lid, moet de werkloze het volgende aantal jaren beroepsverleden bewijzen :

1° 30 jaar, indien :

a) ofwel de werkloze op 30 juni 2025 effectief uitkeringen geniet;

b) ofwel de werkloze op 30 juni 2025 niet effectief uitkeringen geniet, maar er geen onderbreking is in de zin van artikel 138, eerste lid, 3°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991;

c) ofwel de eerste uitkeringsaanvraag bedoeld in artikel 133, § 1, 1°, 2° of 7°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, na 30 juni 2025, gelegen is vóór 1 januari 2026;

d) ofwel de werkloze de anciënniteitstoeslag genoot vóór 1 januari 2026;

2° 31 jaar indien de eerste uitkeringsaanvraag bedoeld in artikel 133, § 1, 1°, 2° of 7°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, na 30 juni 2025, gelegen is in 2026;

3° 32 jaar indien de eerste uitkeringsaanvraag bedoeld in artikel 133, § 1, 1°, 2° of 7°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, na 30 juni 2025, gelegen is in 2027;

4° 33 jaar indien de eerste uitkeringsaanvraag bedoeld in artikel 133, § 1, 1°, 2° of 7°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, na 30 juni 2025, gelegen is in 2028;

5° 34 jaar indien de eerste uitkeringsaanvraag bedoeld in artikel 133, § 1, 1°, 2° of 7°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, na 30 juni 2025, gelegen is in 2029;

6° 35 jaar indien de eerste uitkeringsaanvraag bedoeld in artikel 133, § 1, 1°, 2° of 7°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, na 30 juni 2025, gelegen is na 2029.

[…] ».

B.51. Artikel 216, § 1, van de wet van 18 juli 2025 bepaalt :

« In afwijking van de bepalingen van de onderhavige afdeling behoudt de werknemer die bij het verstrijken van de periode waarvoor het recht op uitkeringen is vastgesteld overeenkomstig de onderhavige afdeling, een opleiding volgt in voorbereiding op een tewerkstelling in een knelpuntberoep die werd aangevat vóór 1 januari 2026, en waarvoor door de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling een vrijstelling wordt toegekend, het recht op uitkeringen voor de ononderbroken duur van deze opleiding, maar tot ten laatste 30 juni 2030.

De vakantieperiodes vormen geen onderbreking voor de toepassing van het eerste lid.

Voor de werknemer bedoeld in artikel 84 van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals van toepassing tot 31 december 2025, wordt het recht op uitkeringen uitsluitend behouden overeenkomstig de vorige leden indien de voorwaarden van voormeld artikel 84 zijn vervuld ».

B.52.1. Artikel 207 van de wet van 18 juli 2025 bepaalt :

« Dit hoofdstuk heeft uitwerking met ingang van 1 juli 2025.

In afwijking van het vorige lid, treden de afdelingen 1 tot 3 slechts in werking vanaf 1 maart 2026.

In afwijking van de vorige leden, treedt artikel 151 in werking vanaf 1 januari 2026 ».

B.52.2. Overeenkomstig artikel 4, tweede lid, van de wet van 31 mei 1961 « betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerkingtreden van wetten en verordeningen » zijn de artikelen 207 tot 216 van de wet van 18 juli 2025 de tiende dag na die van hun bekendmaking, zijnde op 8 augustus 2025, in werking getreden.

Met toepassing van artikel 207, eerste lid, van de wet van 18 juli 2025 hebben de in B.49 en in B.51 aangehaalde artikelen 212 en 216 van dezelfde wet, die op 8 augustus 2025 in werking zijn getreden, uitwerking met ingang van 1 juli 2025.

B.52.3. De artikelen 142 en 169 van de wet van 18 juli 2025 zijn op 1 maart 2026 in werking getreden en hebben uitwerking vanaf die dag (artikel 207, tweede lid, van dezelfde wet).

a) Artikel 212, § 1, van de wet van 18 juli 2025

B.53. De verzoekende partijen in de zaak nr. 8577 voeren in essentie aan dat artikel 212, § 1, van de wet van 18 juli 2025 op discriminerende wijze afbreuk doet aan het recht op arbeid en aan het recht op sociale zekerheid van de werknemers die vóór 1 maart 2026 tot het recht op werkloosheidsuitkeringen werden toegelaten, doordat die bepaling in de eerste plaats de werknemers treft die het langst werkloos zijn.

B.54. De wet van 18 juli 2025 maakt allereerst een onderscheid tussen werknemers die vóór 1 maart 2026 tot het recht op werkloosheidsuitkeringen werden toegelaten en werknemers die vanaf 1 maart 2026 tot het recht op werkloosheidsuitkeringen werden of zullen worden toegelaten.

Voor die laatste categorie geldt de nieuwe algemene regeling die, zoals vermeld is in B.19, het recht op werkloosheidsuitkeringen in beginsel beperkt tot twaalf maanden. Het Hof heeft de middelen die zijn gericht tegen die algemene regeling, zoals bepaald in het voormelde artikel 169, verworpen.

B.55. Voor de werknemers die vóór 1 maart 2026 tot het recht op werkloosheidsuitkeringen werden toegelaten, geldt een andere regeling, die de wetgever als « overgangsregeling » aanmerkt, maar die in wezen voor een categorie van de betrokken werknemers een afwijkende regeling inhoudt. Dat is met name het geval voor de werknemers die op 30 juni 2025 werden vergoed volgens de derde vergoedingsperiode, zoals bedoeld in B.13.2, en dus het langst werkloos zijn.

Terwijl de « overgangsregeling » voor de overige betrokken werknemers, wat de duur van het recht op werkloosheidsuitkeringen betreft, minimaal voorziet in twaalf maanden, is die duur voor de werknemers in de derde vergoedingsperiode, bedoeld in artikel 212, § 1, tweede lid, 4° tot 6°, van de wet van 18 juli 2025, slechts negen, acht of zes maanden. In werkelijkheid zijn die periodes nog korter, aangezien zij reeds vóór de bekendmaking van de wet van 18 juli 2025 zijn aangevangen, zoals is vermeld in B.52.2.

B.56. Zoals in B.26.2 is vermeld, is de wetgever, rekening houdend met de budgettaire context en de begeleidende maatregelen die hij heeft genomen, binnen de grenzen van zijn beoordelingsvrijheid gebleven door het recht op werkloosheidsuitkeringen in beginsel tot twaalf maanden te beperken.

Het Hof dient evenwel na te gaan of dat eveneens het geval is wat de « overgangsregeling » betreft, in zoverre zij geldt voor de werknemers in de derde vergoedingsperiode, bedoeld in artikel 212, § 1, tweede lid, 4° tot 6°, van de wet van 18 juli 2025, en in zoverre zij afwijkt van de nieuwe algemene regeling.

B.57. Het verschil in behandeling berust op een objectief criterium van onderscheid, namelijk het feit of de werknemers zich al dan niet in de derde vergoedingsperiode bevinden.

B.58. Zoals in B.20.1 en B.20.2 is vermeld, streeft de uitdrukkelijke beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen een drievoudig legitiem doel na : de werkgelegenheidsgraad verhogen, « de houdbaarheid van het sociale stelsel » waarborgen en budgettaire besparingen doorvoeren.

De laatste twee doelstellingen kunnen weliswaar de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen verantwoorden, maar aangezien het de houdbaarheid van het socialezekerheidsstelsel voor de toekomst en de huidige budgettaire besparingen betreft, kan het feit dat werknemers in het verleden reeds lange tijd werkloos waren en werkloosheidsuitkeringen genoten geen redelijke verantwoording bieden voor het verschil in behandeling.

B.59. Wat het verhogen van de werkgelegenheidsgraad betreft, blijkt uit een studie van de RVA dat de meerderheid van de werknemers die zich in de derde vergoedingsperiode bevinden beantwoorden aan het profiel van de oude gerechtigde, die sedert vele jaren werkloos is en een laag opleidingsniveau heeft (zie RVA, « Monitoring beperking in de tijd van het recht op een werkloosheidsuitkering. Situatie op 31 maart 2026 », 2 juli 2026). In de statistische en wetenschappelijke studies waarop de wetgever zich baseert om de beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd te verantwoorden, wordt evenwel de aandacht gevestigd op het feit dat een dergelijk profiel van werkzoekende over de geringste kansen beschikt om aangeworven te worden (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, pp. 69 en 79-80).

Ook de verhoging van de werkgelegenheidsgraad biedt dus geen redelijke verantwoording voor het verschil in behandeling.

B.60. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 18 juli 2025 blijkt weliswaar dat de « overgangsregeling » een ruimere doelstelling nastreeft, die erin bestaat « dat de sociaal verzekerde voldoende voorbereidingstijd dient te krijgen om zich aan te passen aan de nieuwe situatie » (*ibid.*).

De wetgever erkent daarmee dat de nieuwe situatie niet per definitie een wedertewerkstelling betreft, maar ook andere vormen van aanpassing kan aannemen. In elk van die gevallen is echter een voldoende voorbereidingstijd vereist. De omstandigheid dat de werknemers die zich op 30 juni 2025 in de derde vergoedingsperiode bevonden en reeds geruime tijd werkloosheidsuitkeringen hebben genoten, heeft evenwel geen weerslag op de termijn die zij nodig hebben om zich aan hun nieuwe situatie aan te passen. Ook de vereiste van een voldoende voorbereidingstijd biedt dus geen redelijke verantwoording voor het verschil in behandeling.

B.61. Uit wat voorafgaat volgt dat het verschil in behandeling van de werknemers in de derde vergoedingsperiode, bedoeld in artikel 212, § 1, tweede lid, 4° tot 6°, van de wet van 18 juli 2025, en de werknemers bedoeld in artikel 169 van dezelfde wet, die onder de nieuwe algemene regeling ressorteren, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt.

In zoverre het eerste onderdeel van het tweede middel in de zaak nr. 8577 is afgeleid uit de schending van andere bepalingen dan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, kan het niet tot een ruimere vernietiging leiden.

B.62. Artikel 212, § 1, tweede lid, 4° tot 6°, van de wet van 18 juli 2025 dient te worden vernietigd in zoverre die bepaling voor de erin bedoelde werknemers, met toepassing van de « overgangsregeling », in een kortere duur van het recht op werkloosheidsuitkeringen voorziet dan de duur van twaalf maanden die in de regel voortvloeit uit de nieuwe algemene regeling waarin artikel 169 van dezelfde wet voorziet.

b) Artikel 212, § 2, van de wet van 18 juli 2025

B.63. De verzoekende partij in de zaak nr. 8540 leidt een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door artikel 212, §§ 1 en 2, van de wet van 18 juli 2025, in zoverre de in artikel 212, § 1, tweede lid, bedoelde beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen van toepassing is op de personen die, op 30 juni 2025, de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt en die geen « voldoende beroepsverleden » bewijzen. Daaruit zou voortvloeien dat de bestreden bepaling terugwerkende kracht zou hebben, zonder dat een doel van algemeen belang zulks verantwoordt.

B.64.1. Het Hof is niet bevoegd om een wet rechtstreeks te toetsen aan het algemeen beginsel van de niet-retroactiviteit van de wetten.

Het is evenwel bevoegd om een dergelijke toetsing uit te voeren ten aanzien van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en het kan in die zin de in die artikelen vervatte regels inzake gelijkheid en niet-discriminatie in samenhang met dat beginsel lezen.

B.64.2. De niet-retroactiviteit van de wetten is een waarborg die tot doel heeft rechtsonzekerheid te voorkomen. Die waarborg vereist dat de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk is, zodat de rechtzoekende de gevolgen van een bepaalde handeling in redelijke mate kan voorzien op het ogenblik dat die handeling wordt gesteld. De terugwerkende kracht is enkel verantwoord indien die absoluut noodzakelijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang.

B.64.3. Een regel moet als retroactief worden gekwalificeerd wanneer hij van toepassing is op feiten, handelingen en toestanden die definitief waren voltrokken op het ogenblik dat hij in werking is getreden.

B.65.1. Te dezen voorziet artikel 212, § 1, van de wet van 18 juli 2025 in de beperking in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen van de personen die vóór 1 maart 2026 werden toegelaten tot het recht op uitkeringen. Artikel 212, § 2, van de wet van 18 juli 2025 bepaalt dat, in afwijking van paragraaf 1, het recht op werkloosheidsuitkeringen niet wordt beperkt in de tijd voor de werknemer die de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt en een « voldoende beroepsverleden » bewijst, hetzij op 30 juni 2025 indien hij effectief uitkeringen geniet op die

datum, hetzij op de datum van zijn eerste aanvraag na 30 juni 2025 wanneer die wordt ingediend ingevolge een onderbreking in het recht op uitkeringen wegens een tewerkstelling als loontrekkende of een vestiging als zelfstandige in hoofdberoep. In artikel 214, tweede lid, 1°, van dezelfde wet wordt gepreciseerd dat de werknemer over een voldoende beroepsverleden beschikt indien hij minstens 30 jaar beroepsverleden bewijst.

B.65.2. Artikel 212, §§ 1 en 2, van de wet van 18 juli 2025 wijzigt de voorwaarden die een werknemer die vóór 1 maart 2026 werd toegelaten tot het recht op werkloosheidsuitkeringen, dient te vervullen teneinde dat recht vanaf 1 juli 2025 zonder beperking in de tijd te genieten.

Die bepalingen verbinden weliswaar gevolgen aan situaties of feiten die definitief zijn voltrokken vóór de inwerkingtreding ervan. De loutere omstandigheid dat rekening wordt gehouden met zijn leeftijd en met zijn beroepsverleden op 30 juni 2025 om te bepalen of de gerechtigde de in artikel 212, § 2, van de wet van 18 juli 2025 bedoelde afwijking kan genieten, volstaat niet om te besluiten dat die bepaling, alsook artikel 212, § 1, van dezelfde wet, terugwerkende kracht heeft.

B.66. De verzoekende partij in de zaak nr. 8540 voert bovendien aan dat de bestreden wet een discriminerende behandeling met zich meebrengt van de gerechtigden die, op 30 juni 2025 of op de datum van hun nieuwe aanvraag, de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt maar niet over een voldoende beroepsverleden beschikken, voor wie het recht op werkloosheidsuitkeringen wordt beperkt in de tijd, overeenkomstig artikel 212, § 1, tweede lid, van de wet van 18 juli 2025.

B.67. Om te voldoen aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, moeten de middelen van het verzoekschrift te kennen geven welke van de regels waarvan het Hof de naleving waarborgt, zouden zijn geschonden, alsook welke de bepalingen zijn die deze regels zouden schenden, en uiteenzetten in welk opzicht die regels door de bedoelde bepalingen zouden zijn geschonden.

B.68. Wanneer wordt aangevoerd dat een verschil in behandeling of een identieke behandeling het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie schendt, dienen in de regel de te vergelijken categorieën van personen nauwkeurig te worden geïdentificeerd en dient te worden

uiteengezet in welk opzicht de bestreden bepaling een verschil in behandeling of een identieke behandeling teweegbrengt die discriminerend zouden zijn.

B.69. De verzoekende partij zet niet op duidelijke en ondubbelzinnige wijze uiteen met welke categorieën van personen de gerechtigden die, op 30 juni 2025 of op de datum van hun nieuwe aanvraag, de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt maar niet over een voldoende beroepsverleden beschikken, moeten worden vergeleken.

B.70. In zoverre het is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, afzonderlijk gelezen, is het tweede middel in de zaak nr. 8540 dus onontvankelijk.

B.71. De verzoekende partijen in de zaak nr. 8577 leiden een derde onderdeel van een tweede middel af uit de schending, door artikel 212, § 2, derde lid, 1°, *c)*, 2°, *b)*, en 3°, *b)*, van de wet van 18 juli 2025, van de artikelen 10, 11, 16 en 23 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol, met artikel 9 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en met de artikelen 10, lid 4, en 12 van het herziene Europees Sociaal Handvest.

B.72.1. Zoals in B.65.1 is vermeld, voorziet artikel 212, § 2, eerste lid, van de wet van 18 juli 2025 in een afwijking van de beperking in de tijd van het recht op uitkeringen ten gunste van de werknemer die de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt en een voldoende beroepsverleden bewijst.

B.72.2. Artikel 212, § 2, derde lid, van dezelfde wet bepaalt het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering van de « werknemer bedoeld in deze paragraaf ». In de parlementaire voorbereiding wordt gepreciseerd :

« Als op 30 juni 2025 het bedrag van de uitkering van de werknemer wordt bepaald conform de eerste vergoedingsperiode, heeft die werknemer recht op een dagbedrag waarvan het bedrag overeenkomt :

- tot aan het verstrijken van die eerste vergoedingsperiode, met de uitkeringen waarvan het bedrag wordt bepaald conform de eerste vergoedingsperiode zoals die van toepassing is tot 28 februari 2026;

- daarna, gedurende een periode van 24 maanden, verminderd met het gedeelte van de eerste vergoedingsperiode gelegen vanaf 1 juli 2025, met het bedrag geldig voor de eerste fase van de tweede vergoedingsperiode zoals die van toepassing is tot 28 februari 2026;

- daarna met het minimumbedrag (forfait) voorzien in artikel 115 van het KB werkloosheid zoals gewijzigd door artikel 166 van het ontwerp in functie van de gezinstoestand van de werknemer.

Als op 30 juni 2025 het bedrag van de uitkering van de werknemer wordt bepaald conform de tweede vergoedingsperiode, heeft die werknemer recht op een dagbedrag waarvan het bedrag overeenkomt :

- gedurende een periode van 12 maanden, met […] het bedrag geldig voor de fase van de tweede vergoedingsperiode zoals die van toepassing is tot 28 februari 2026;

- daarna met het minimumbedrag (forfait) voorzien in artikel 115 van het KB werkloosheid zoals gewijzigd door artikel 166 van het ontwerp in functie van de gezinstoestand van de werknemer.

In de andere gevallen heeft die werknemer recht op een uitkering waarvan het bedrag overeenkomt met het minimumbedrag (forfait) voorzien in artikel 115 van het KB werkloosheid zoals gewijzigd door artikel 166 van het ontwerp in functie van de gezinstoestand van de werknemer.

Wanneer de werknemer niet effectief uitkeringen geniet op 30 juni 2025, wordt er rekening gehouden met de datum van de eerste nieuwe uitkeringsaanvraag na deze datum wanneer deze ingediend wordt als gevolg van een tewerkstelling als loontrekkende of van een vestiging als zelfstandige in hoofdberoep » (*Parl. St.*, Kamer, 2024-2025, DOC 56-0909/001, pp. 144-145).

B.72.3. Artikel 212, § 2, vijfde lid, bepaalt dat, tijdens de periode waarvoor de « werknemer bedoeld in deze paragraaf » zijn recht op uitkeringen behoudt, het bedrag van de uitkering verder wordt bepaald met toepassing van de bepalingen van het koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals die van toepassing waren tot 28 februari 2026.

B.73. Artikel 212, § 3, van de wet van 18 juli 2025 stelt dat de bepalingen van het voormelde artikel 212, § 2, van toepassing zijn op de werknemer die een voldoende beroepsverleden bewijst en de leeftijd van 55 jaar nog niet heeft bereikt, maar dat zijn recht op uitkeringen wordt beperkt in de tijd overeenkomstig artikel 212, § 1.

B.74.1. Noch de tekst van artikel 212, § 2, derde en vijfde lid, van de wet van 18 juli 2025, noch de parlementaire voorbereiding noch de memories van de Ministerraad maken het mogelijk om de draagwijdte van en de precieze samenhang tussen die bepalingen met zekerheid vast te stellen.

Er kan evenwel worden aangenomen dat een gecombineerde lezing van de artikelen 212, § 2, eerste, derde en vijfde lid, en 212, § 3, van de wet van 18 juli 2025 die ertoe strekt een nuttige werking te waarborgen voor elk van die bepalingen, inhoudt dat, overeenkomstig artikel 212, § 2, vijfde lid, van dezelfde wet, het bedrag van de werkloosheidsuitkeringen die werden ontvangen door de werknemer die zijn recht op uitkeringen zonder beperking in de tijd behoudt omdat hij de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt en een voldoende beroepsverleden bewijst, gedurende die volledige duur berekend blijft volgens de bepalingen van het koninklijk besluit van 25 november 1991, zoals ze van toepassing waren tot 28 februari 2026.

Die gecombineerde lezing houdt eveneens in dat, volgens artikel 212, § 3, van de wet van 18 juli 2025, de in artikel 212, § 2, derde lid, bedoelde bedragen daarentegen van toepassing zijn op de werknemer die, hoewel hij een voldoende beroepsverleden bewijst, zijn recht op uitkeringen beperkt ziet in de tijd omdat hij niet de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt.

B.74.2. Bijgevolg is het derde onderdeel van het tweede middel in de zaak nr. 8577 niet gegrond, aangezien het op een verkeerde interpretatie van artikel 212, §§ 2 en 3, van de wet van 18 juli 2025 berust.

c) Artikel 216 van de wet van 18 juli 2025

B.75. De verzoekende partijen in de zaak nr. 8577 leiden een tweede onderdeel van een tweede middel af uit de schending, door artikel 216, § 1, van de wet van 18 juli 2025, van de artikelen 10, 11, 16 en 23 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol, met artikel 9 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en met de artikelen 10, lid 4, en 12 van het herziene Europees Sociaal Handvest, in zoverre die bepaling een verschil in behandeling tussen de gerechtigden zou doen ontstaan dat niet redelijk verantwoord is, volgens het onderwerp van de opleiding die zij vóór 1 januari 2026 zijn begonnen.

B.76. Artikel 216, § 1, van de wet van 18 juli 2025 bepaalt dat de werknemers die, op de datum waarop hun recht op uitkeringen wordt beëindigd, een opleiding volgen ter voorbereiding op de uitoefening van een knelpuntberoep die werd aangevat vóór 1 januari 2026

en waarvoor zij een vrijstelling hebben verkregen, hun recht op uitkeringen behouden tijdens de volledige duur van die opleiding, maar tot ten laatste 30 juni 2030.

Zodoende behandelt het voormelde artikel 216, § 1, de werknemers die, op 1 januari 2026, een opleiding volgen ter voorbereiding op een knelpuntberoep en de werknemers die, op dezelfde datum, een opleiding volgen ter voorbereiding op een beroep dat niet als knelpuntberoep wordt beschouwd, op een verschillende manier.

B.77. Dat verschil in behandeling berust op de identificatie « als knelpuntberoep » van het beroep waarop de door de werknemers gevolgde opleiding hen voorbereidt. Dat criterium van onderscheid is objectief.

B.78. Met het verschil in behandeling wordt een legitiem doel nagestreefd, namelijk de werkgelegenheidsgraad verhogen, door de gerechtigden op uitkeringen aan te sporen tot het volgen van een opleiding in een knelpuntberoep.

B.79. Zoals de verzoekende partijen opmerken, draagt het volgen van een opleiding, ongeacht of zij al dan niet voorbereidt op een knelpuntberoep, weliswaar bij tot het verhogen van de kansen van de gerechtigden om opnieuw toe te treden tot de arbeidsmarkt. Het is echter niet onredelijk om te oordelen dat een opleiding in een knelpuntberoep de kansen van de gerechtigden om opnieuw toe te treden tot de arbeidsmarkt in hogere mate doet stijgen, aangezien knelpuntsectoren per definitie meer tewerkstellingskansen bieden. De wetgever vermocht redelijkerwijs te oordelen dat het aangewezen was om de gerechtigden op werkloosheidsuitkeringen ertoe aan te zetten een opleiding te beginnen die leidt tot een knelpuntberoep teneinde hun kansen om opnieuw toe te treden tot de arbeidsmarkt te verhogen en arbeidskrachten ter beschikking te stellen in de knelpuntsectoren.

B.80. Het tweede onderdeel in de zaak nr. 8577 van het tweede middel is niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt artikel 212, § 1, tweede lid, 4° tot 6°, van de programmawet van 18 juli 2025, in zoverre die bepaling voor de erin bedoelde werknemers in een kortere duur van het recht op werkloosheidsuitkeringen voorziet dan de duur van twaalf maanden die in de regel voortvloeit uit de nieuwe algemene regeling waarin artikel 169 van dezelfde wet voorziet;

- verwerpt de beroepen voor het overige.

Aldus gewezen in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 10 september 2026.

De griffier, De voorzitter,

Nicolas Dupont Pierre Nihoul